

**IZVJEŠTAJ O RADU
FEDERALNOG ZAVODA ZA ZAPOŠLJAVANJE
ZA 2013. GODINU**

Sarajevo, maja/svibnja 2014. godine

SADRŽAJ

1. UVOD.....	4
2. STANJE I TENDENCIJE U OBLASTI RADA I ZAPOSŁJAVANJA.....	5
2.1. Zaposlenost.....	5
2.2. Nezaposlenost.....	5
2.3. Nezaposlenost po kantonima.....	6
2.4. Učešće žena u registriranoj nezaposlenosti.....	7
2.5. Kvalifikaciona struktura evidentiranih nezaposlenih.....	7
2.6. Starosna struktura evidentiranih nezaposlenih.....	8
2.7. Promjene u evidenciji nezaposlenih.....	8
2.8. Zapošljavanje osoba sa evidencije kantonalnih službi za zapošljavanje.....	8
2.9. Ogllašavanje radnih mjesta – potražnja za radnom snagom putem web stranice <i>www.fzz.ba</i>	9
3. MATERIJALNA I SOCIJALNA SIGURNOST ZA VRIJEME NEZAPOSLENOSTI.....	9
3.1. Novčana naknada.....	9
3.2. Zdravstveno osiguranje.....	10
3.3. Penzijsko i invalidsko osiguranje.....	10
3.4. Uplata nedostajućih sredstava kantonalnim službama za zapošljavanje.....	10
3.5. Rješavanje u drugostepenom postupku.....	11
3.6. Aktivnosti poduzete radi očuvanja finansijske stabilnosti u kontekstu pokrenutih sudskih postupaka demobiliziranih branilaca.....	11
3.7. Primjena međunarodnih sporazuma/ugovora o socijalnom osiguranju.....	15
3.8. Potraživanja po osnovu dospjelih a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje.....	16
3.9. Obaveza prema Fondu za profesionalnu rehabilitaciju, osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa invaliditetom.....	16
4. AKTIVNA POLITIKA ZAPOSŁJAVANJA.....	17
4.1. Program sufinansiranja zapošljavanja „Prilika za sve“.....	17
4.2. Program sufinansiranja samozapošljavanja mladih osoba „Omladinsko poduzetništvo“.....	19
4.3. Program zapošljavanja povratnika u 2012. godini.....	19
4.4. Program jačanja konkurentnosti na tržištu rada – Prvo radno iskustvo 2012.....	20
4.5. Program jačanja konkurentnosti na tržištu rada - Prvo radno iskustvo 2013.....	21
4.6. Program zapošljavanja i samozapošljavanja Roma.....	21
4.7. Projekat podrške mrežama za socijalnu sigurnost i zapošljavanje (SSNESP).....	22
4.8. Program dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja.....	22
4.9. Program zapošljavanja i zadržavanja mladih u Bosni i Hercegovini (YERP).....	23
4.10. Projekat zapošljavanja mladih (YEP).....	24
4.11. Projekat „Stručno osposobljavanje i zapošljavanje šivača autopresvlaka“.....	24
4.12. Projekat „Stručno osposobljavanje i zapošljavanje kandidata za zanimanja kovač, CNC operater i mehatroničar“.....	25
4.13. Projekat Stručno osposobljavanje, usavršavanje i zapošljavanje stolara i tehničara drvoprerade za potrebe preduzeća „AL DIHANI“ d.o.o. Cazin.....	25
4.14. Projekat „Uspostava Centra za obrazovanje odraslih i stručno osposobljavanje i zapošljavanje CNC operatera, metalobrusača i obrađivača metala rezanjem za potrebe preduzeća: MANN+HUMMEL BA Tešanj, Pobjeda d.d. Tešanj i Enker d.d. Tešanj“.....	25
4.15. Projekat „Obuka i zapošljavanje kandidata za zanimanje obućar“.....	26

4.16. Program sufinansiranja osposobljavanja nezaposlenih osoba za poznate poslodavce u 2013. godini – „Pobjeda - Ruder“ d.d. Goražde i Unis „Ginex“ d.d. Goražde	26
4.17. Projekat „Obuka i zapošljavanje kandidata za zanimanje hemijski tehničar/galvanizer“	27
4.18. Program obuke/stručnog osposobljavanja/zapošljavanja u oblasti vinogradarstva i vinarstva.....	27
4.21. Projekat „Active Qualification in Tourism“ (AQUIT).....	28
4.22. Sajmovi zapošljavanja	28
4.23. Aktivnosti kantonalnih službi za zapošljavanje	29
4.24. Zapošljavanje bosanskohercegovačkih zdravstvenih radnika - njegovatelja u Saveznoj Republici Njemačkoj.....	30
4.25. Ferijalni rad studenata u Saveznoj Republici Njemačkoj.....	30
5. ZAPOŠLJAVANJE STRANIH DRŽAVLJANA	31
6. PROFESIONALNA ORIJENTACIJA I SELEKCIJA.....	34
6.1. Aktivnosti usmjerene prema nezaposlenim osobama (u biroima za zapošljavanje, CISO i klubovima za traženje posla).....	34
6.2. Aktivnosti usmjerene prema učenicima i obrazovnom sistemu	36
7. ISPITIVANJE TRŽIŠTA RADA.....	36
8. AKTIVNOSTI NA UNAPREĐENJU RADA FEDERALNOG ZAVODA I KANTONALNIH SLUŽBI ZA ZAPOŠLJAVANJE	36
8.1. Objavljivanje biografija na internet stranici Federalnog zavoda	36
8.2. Formiranje Sektora za upravljanje projektima finansiranim iz fondova EU i drugih dostupnih fondova	37
8.3. Projekat Evropske unije u Bosni i Hercegovini – „Izgradnja institucija i kapaciteta u sektoru zapošljavanja u Bosni i Hercegovini“ (ICBES).....	37
8.4. Stručno osposobljavanje zaposlenika	38
9. INFORMACIONE TEHNOLOGIJE.....	38
10. UPRAVNI ODBOR	40
11. KOORDINACIJA RADA KANTONALNIH SLUŽBI ZA ZAPOŠLJAVANJE	41
12. INFORMIRANJE	42
13. SARADNJA SA DOMAĆIM I MEĐUNARODNIM INSTITUCIJAMA I ORGANIZACIJAMA.....	43
13.1. Strategija unapređenja funkcije posredovanja u zapošljavanju u javnim službama za zapošljavanje 44	
13.2. Projekat „Unapređenje efikasnosti politika zapošljavanja: više prilika za zapošljavanje i više radnih prava“	44
13.3. Projekat „Unapređenje efikasnosti politika zapošljavanja u Federaciji BiH“	45
13.4. Konferencija „Ljudi su ogledalo kompanije/You are who you hire“	45
13.5. „Volontiraj-kreditiraj“	45
13.6. „Volontiranje je cool!“.....	45
14. ZAKLJUČNA ZAPAŽANJA.....	45

1. UVOD

Federalni zavod za zapošljavanje je i u 2013. godini, u skladu sa zakonskim propisima, strateškim dokumentima i finansijskim mogućnostima, izvršavao svoje obaveze radi stvaranja pretpostavki za poboljšanje kvaliteta ponude radne snage na tržištu rada, poticanja potražnje za radnom snagom, kao i sticanja povjerenja i uspješnu saradnju partnera na tržištu rada. S obzirom na zakonom utvrđene prioritete, nakon izvršenja obaveza koje se odnose na materijalnu i socijalnu sigurnost nezaposlenih osoba, Federalni zavod za zapošljavanje je raspoloživa finansijska sredstva usmjeravao u programe aktivne politike zapošljavanja.

Ekonomska nestabilnost neminovno je uticala i na oblast zapošljavanja i trendove na tržištu rada, koji se prije svega ogledaju u smanjenoj potražnji za radnom snagom i velikom broju nezaposlenih osoba, a što se odražava na smanjenje uticaja i napora javnih službi za zapošljavanje u Federaciji Bosne i Hercegovine i mjera aktivne politike zapošljavanja koje provode. U protekloj godini poslovanje mnogih privrednih subjekata je dovedeno u pitanje. U Bosni i Hercegovini, prema izvještaju Centralne banke BiH, ukupan broj blokiranih bankarskih računa poslovnih subjekata je 65.164, a bar jedan blokirani račun ima 39.981 firma, što ukazuje na nelikvidnost i nesolventnost koja narušava finansijske tokove, uzrokuje pad proizvodnje i potrošnje, kao i gubitke radnih mjesta. Istovremeno, investiciona ulaganja nisu na željenom nivou. Prema preliminarnim podacima Centralne banke BiH za prvih devet mjeseci 2013. godine, u okviru platnog prometa evidentirana su strana ulaganja u iznosu od 252 miliona eura (493 miliona KM), što je više za 9,8% u odnosu na isti period prošle godine¹, ali još uvijek mnogo manje od iznosa u prethodnim godinama.

Prema izvještaju Svjetske banke *Lakoća poslovanja u Bosni i Hercegovini za 2013. godinu (Doing business 2013 - kvantitativni indikatori o poslovnoj regulativi)*, Bosna i Hercegovina je i dalje pozicionirana na loše 126. mjesto, od 183 analizirane svjetske ekonomije, iza svih zemalja bivše Jugoslavije i Albanije. To govori da su poslovno okruženje, zakonska regulativa, administracija, finansijski sektor, poreska politika, lakoća investiranja i drugi indikatori i dalje najlošiji u regionu.

U prvoj polovini 2013. godine broj nezaposlenih u Federaciji Bosne i Hercegovine je bilježio blagi pad. Međutim, u drugoj polovini 2013. godine taj broj ponovo raste i povećano je prijavljivanje na evidenciju nezaposlenih osoba nakon završetka procesa obrazovanja, naročito završetka srednje škole. Evidentna je i strukturna neravnoteža na tržištu rada manifestirana kroz neusklađenost ponude i potražnje za radnom snagom u pogledu zanimanja, vještina ili regionalnog rasporeda jer obrazovni sistem nije efikasno povezan sa tržištem rada ni prilagođen potrebama privrede.

Rad na crno i dalje ostaje objektivni problem, koji, pored razvoja nelojalne konkurencije među poslodavcima i nepoštivanja finansijske discipline, utiče i na realno sagledavanje stope nezaposlenosti. Visoko učešće neregularnog zapošljavanja u ukupnom broju zaposlenih i dalje je jedan od glavnih izazova na tržištu rada. Međunarodna organizacija za rad, pozivajući se na nalaze iz izvještaja „Globalni trendovi zapošljavanja u 2013. godini“, upozorila je da je rad na crno u porastu u svim zemljama jugoistočne Evrope i da je u Bosni i Hercegovini porastao sa 20% na 23%.

¹ Izvor: Agencije za unapređenje stranih investicija (FIPA)

2. STANJE I TENDENCIJE U OBLASTI RADA I ZAPOSŁJAVANJA

Aktivnosti Federalnog zavoda za zapošljavanje (Federalni zavod) i kantonalnih službi za zapošljavanje u 2013. godini bile su usmjerene na očuvanje dostignutog nivoa zaposlenosti i provođenje ukupnih mjera kojima se pospješuju i unapređuju uvjeti za zapošljavanje, posredovanje u zapošljavanju i materijalno-socijalna sigurnost nezaposlenih osoba za vrijeme nezaposlenosti.

2.1. Zaposlenost

U Federaciji Bosne i Hercegovine u 2013. godini prosječno je bilo zaposleno 435.437 radnika, što je u odnosu na prosjek 2012. godine (437.362) manje za 1.925 radnika, odnosno 0,44%.²

Podaci o broju zaposlenih odnose se na zaposlene koji imaju zasnovan radni odnos bez obzira na vrstu radnog odnosa i dužinu radnog vremena. U taj broj uračunati su zaposleni u privredi i vanprivredi.

Broj zaposlenih u 1991. godini na području koje je sada Federacija BiH bio je 631.020, tako da je nivo zaposlenosti u 2013. godini (435.437) dostigao 69,00% nivoa iz 1991. godine.

Stopa zaposlenosti u Federaciji BiH prema Anketi o radnoj snazi u 2013. godini iznosila je 30,3% i veća je u odnosu na prethodnu godinu za 0,3%.

2.2. Nezaposlenost

Prosječan broj nezaposlenih u 2013. godini bio je 388.704 i u odnosu na prosjek 2012. godine (377.957) veći je za 10.747, odnosno 2,84%. Iako se u prvih pet mjeseci 2013. godine bilježi pad nezaposlenosti, u ljetnom periodu zbog prijave osoba po završetku školovanja, a naročito srednje škole, zabilježeno je povećanje nezaposlenosti. To se može konstatirati na osnovu podatka o povećanju broja nezaposlenih osoba dobi od 15 do 19 godina za 100% u 2013. godini, odnosno sa 9.093 u januaru na 18.662 osobe u decembru 2013. godine.

Prosječna stopa nezaposlenosti³ u Federaciji BiH u 2013. godini iznosila je 46,36% i ima tendenciju rasta (0,80%) u odnosu na prethodnu godinu.

Istovremeno, stopa anketne nezaposlenosti u Federaciji BiH u 2013. godini iznosila je 27,6% i manja je u odnosu na prethodnu godinu za 1,8%⁴.

U strukturnim obilježjima nezaposlenosti u Federaciji BiH nema bitnijih promjena u odnosu na prethodne godine. To se i dalje ogleda u:

- velikom broju stručnih osoba koje se nalaze na evidenciji nezaposlenih (261.176), od kojih 109.765 (42,03%) prvi put traže zaposlenje i
- velikom broju nestručnih osoba koje se nalaze na evidenciji nezaposlenih (127.529).

² Podaci Federalnog zavoda za statistiku

³ Stopa nezaposlenosti je procenat učešća nezaposlenih u ukupnom broju (zbiru) zaposlenih i nezaposlenih osoba

⁴ Anketa o radnoj snazi 2013, Agencija za statistiku BiH

Tabela 1: Pregled osnovnih pokazatelja o nezaposlenosti u Federaciji BiH u 2013. godini

Pokazatelji		Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
1.	Broj zaposlenih	437.331	435.709	432.853	433.729	434.286	435.294	435.407	433.504	436.137	435.813	436.593	438.593
2.	Osobe koje traže zaposlenje - UKUPNO	387.330	386.432	386.091	384.781	383.513	385.253	390.458	394.109	393.157	391.155	390.225	391.942
2.1.	Žene	198.257	197.878	197.720	197.475	197.276	198.185	201.119	203.427	202.258	201.608	200.969	201.258
3.	Stručne osobe	258.520	257.786	257.688	256.645	255.775	257.796	263.087	266.869	266.064	264.611	263.946	265.317
4.	Nestručne osobe	128.810	128.646	128.403	128.136	127.738	127.457	127.371	127.240	127.093	126.544	126.279	126.625
5.	Osobe koje traže zaposlenje prvi put	171.578	170.599	169.935	169.225	168.295	168.181	172.942	173.760	174.979	174.575	173.793	170.118
6.	Prijavljeni na evidenciju u toku mjeseca	9.857	6.866	7.160	6.930	6.236	8.309	12.680	10.505	9.893	9.082	7.726	8.565
7.	Zaposleni sa evidencije	4.538	4.703	4.889	5.704	5.105	4.400	4.765	4.422	6.967	7.374	5.344	3.514
8.	Prekinut radni odnos	6.836	4.094	4.305	4.482	4.080	3.760	5.479	6.224	4.572	4.569	4.535	5.668
9.	Brisani sa evidencije u toku mjeseca	7.379	7.764	7.501	8.240	7.504	6.569	7.475	6.854	10.845	11.084	8.656	6.848
10.	Zaposleni posredovanjem službe	2.464	2.797	2.891	3.357	2.954	2.445	2.589	2.321	5.002	4.158	3.193	1.953
11.	Zaposleni na neodređeno vrijeme	694	843	711	911	761	672	559	527	821	1.141	922	533
12.	Korisnici novčane naknade	10.519	11.554	11.492	10.708	11.308	10.207	10.144	10.197	12.708	10.535	10.489	10.140
13.	Korisnici zdravstvenog osiguranja	245.155	245.474	245.601	244.664	237.224	243.990	246.594	248.805	250.325	250.352	250.659	252.737
14.	Demobilizirani branioци	66.969	66.528	66.586	66.383	66.383	64.766	66.383	65.782	65.476	64.957	64.772	64.925

2.3. Nezaposlenost po kantonima

Nezaposlenost po kantonima u odnosu na 2012. godinu:

- U Unsko-sanskom kantonu je evidentirano povećanje broja nezaposlenih za 4,02%, a izdvajaju se općine Bužim i Velika Kladuša sa povećanjem za 9,64% i 6,33%.
- U Posavskom kantonu zabilježeno je više nezaposlenih za 0,55%. Povećanje broja nezaposlenih za 1,33% evidentirano je u općini Orašje, a smanjenje za 0,47% u općini Odžak.
- U Tuzlanskom kantonu je veći broj nezaposlenih za 1,95%. Najveće povećanje broja nezaposlenih zabilježeno je u Srebreniku (za 5,45%) i Gračanici (za 3,13%).
- U Zeničko-dobojskom kantonu zabilježen je veći broj nezaposlenih za 3,00%. Najveći porast nezaposlenosti evidentiran je u općinama Visoko (za 6,91%) i Usora (za 5,95%). U općini Olovo broj nezaposlenih je manji za 3,24%.

- U Bosansko-podrinjskom kantonu smanjen je broj nezaposlenih za 0,67%, što predstavlja nastavak pozitivnog trenda započetog 2011. godine. Najveće smanjenje nezaposlenih je u općini Foča (4,05%), dok je povećan broj nezaposlenih u općini Pale za 6,74%.
- U Srednjobosanskom kantonu je zabilježeno povećanje nezaposlenosti za 3,22%. U općini Dobretići broj nezaposlenih manji je za 4,22% i općini Kiseljak za 0,67%, a povećan je broj nezaposlenih u općini Kreševo za 6,89%.
- U Hercegovačko-neretvanskom kantonu zabilježeno je povećanje broja nezaposlenih za 5,10%. U općini Ravno evidentirano je smanjenje broja nezaposlenih za 0,27%, dok je u općinama Čitluk i Neum povećan broj nezaposlenih za 9,09% i 7,28%.
- U Zapadnohercegovačkom kantonu je zabilježeno povećanje nezaposlenosti za 5,47%. U općini Ljubuški broj nezaposlenih povećan je za 7,68%.
- U Kantonu Sarajevo je evidentirano povećanje broja nezaposlenih za 1,80%, posebno u općinama Trnovo (za 8,86%) i Ilijaš (za 3,55%)
- U Kantonu 10 evidentirano je povećanje broja nezaposlenih za 4,66%, posebno u općinama Drvar (za 11,76%) i Tomislavgrad (za 6,28%).

2.4. Učešće žena u registriranoj nezaposlenosti

Broj nezaposlenih žena u Federaciji BiH u 2013. godini bio je 199.786, što je za 5.285 ili 2,72% više nego u prethodnoj godini. Posmatrano po kantonima, evidentirano je povećanje broja nezaposlenih žena u svim kantonima osim u Bosansko-podrinjskom, gdje je broj nezaposlenih žena manji za 1,28%.

Najveće povećanje broja nezaposlenih žena zabilježeno je u Zapadnohercegovačkom (za 5,10%), Kantonu 10 (za 5,05%) i Hercegovačko-neretvanskom kantonu (za 5,01%).

2.5. Kvalifikaciona struktura evidentiranih nezaposlenih

Broj stručnih osoba koje traže zaposlenje u Federaciji BiH u 2013. godini, u odnosu na 2012. godinu, veći je za 4,56%.

U svim stepenima stručnosti veći je broj osoba koje traže zaposlenje. Povećan je broj nezaposlenih sa visokom (VSS) za 17,24%, višom (VŠS) za 5,19% i srednjom stručnom spremom (SSS) za 4,93%.

Broj nestručnih osoba koje traže zaposlenje u Federaciji BiH u 2013. godini, u odnosu na 2012. godinu, manji je za 0,50%.

Smanjen je broj nezaposlenih osoba sa nižom stručnom spremom (NSS) za 4,59%, polukvalifikovanih (PKV) za 1,50% i nekvalifikovanih (NKV) za 0,40%.

Tabela 2: Kvalifikaciona struktura nezaposlenih osoba

Stručna sprema	Nestručne osobe			Stručne osobe				
	NSS	NKV	PKV	KV	SSS	VKV	VŠS	VSS
Prosječan broj nezaposlenih osoba u 2013.	730	118.415	8.383	132.370	97.181	2.243	5.366	24.015

Broj osoba koje prvi put traže zaposlenje u Federaciji BiH u 2013. godini veći je za 0,82% u odnosu na 2012. godinu.

Prosječan broj stručnih osoba koje prvi put traže zaposlenje u 2013. godini, u odnosu na 2012. godinu, veći je za 2,80%. Posmatrano po stručnoj spremi, kod stručnih osoba koje prvi put traže zaposlenje porast je evidentiran kod VSS za 15,55%, a smanjenje kod VKV za 1,77%.

2.6. Starosna struktura evidentiranih nezaposlenih

Krajem 2013. godine najbrojnije među registriranim nezaposlenima bile su osobe dobi između 30 i 49 godina (181.285 ili 46,25%), zatim mladi do 30 godina (131.790 ili 33,62%), te stariji od 50 godina (78.867 ili 20,12%).

2.7. Promjene u evidenciji nezaposlenih

U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba i Pravilnikom o evidencijama u oblasti zapošljavanja, sa evidencije kantonalnih službi za zapošljavanje, po raznim osnovama, u 2013. godini u Federaciji BiH brisano je 96.719 osoba. U odnosu na 2012. godinu, to je više za 12,32%. U istom periodu prijavljeno je 103.809 osoba, što je u odnosu na prethodnu godinu više za 3,94%.

Također, u 2013. godini registrirano je za 3.114 više osoba koje su zaposlene sa evidencije nezaposlenih (61.725) od onih koje su se prijavile na evidenciju po prestanku radnog odnosa (58.611).

Tabela 3: Pregled osnovnih pokazatelja o promjenama na tržištu rada u Federaciji BiH u 2013. godini

Kanton	Broj ukupno novoprijavljenih osoba na evidenciju nezaposlenih	Broj osoba brisanih iz evidencije	Broj prijavljenih na evidenciju nezaposlenih po prestanku radnog odnosa	Razlozi prestanka radnog odnosa			Zaposleno sa evidencije	Broj zaposlenih, stanje: decembar 2013. godine (podaci Federalnog zavoda za statistiku)
				Stečaj, likvidacija, restrukturiranje, privatizacija	Tehnološki ili organizacioni višak	Ostalo (prestanak ugovora na određeno vrijeme, sporazumni raskid ugovora, povreda radne obaveze i sl.)		
Unsko-sanski	11.576	10.107	5.358	124	2.013	3.221	5.520	31.969
Posavski	1.561	1.577	552	43	170	339	682	5.669
Tuzlanski	23.178	22.511	13.387	270	3.310	9.807	14.153	81.145
Zeničko-dobojski	20.880	19.314	11.160	429	3.919	6.812	11.649	68.577
Bosansko-podrinjski	1.290	1.234	586	5	9	572	681	6.404
Srednjobosanski	743	481	420	5	169	246	322	38.967
Hercegovačko-neretvanski	8.843	7.656	5.334	345	2.360	2.629	5.714	47.111
Zapadnohercegovački	275	184	121	11	65	45	103	16.179
Kanton Sarajevo	20.789	21.314	14.567	0	6.715	7.852	14.808	123.324
Kanton 10	2.460	1.868	1.339	58	623	658	1.084	9.248
UKUPNO	103.809	96.719	58.611	1.426	22.605	34.580	61.725	437.362

2.8. Zapošljavanje osoba sa evidencije kantonalnih službi za zapošljavanje

U 2013. godini kantonalne službe za zapošljavanje su zbog zaposlenja brisale iz evidencije nezaposlenih 61.725 osoba.

Posmatrano po kantonima, broj posredovanja bio je sljedeći: 681 u Bosansko-podrinjskom, 682 u Posavskom, 1.084 u Kantonu 10, 1.266 u Zapadnohercegovačkom, 5.520 u Unsko-

sanskom, 5.714 u Hercegovačko-neretvanskom, 6.168 u Srednjobosanskom, 11.649 u Zeničko-dobojskom, 14.153 u Tuzlanskom i 14.808 u Kantonu Sarajevo.

Posmatrano po kvalifikacijskoj strukturi, sa evidencije nezaposlenih najviše je zaposleno KV (21.960), SSS (19.002), VSS (11.497), NKV (6.742) itd.

Tabela 4: Pregled brisanih osoba sa evidencije nezaposlenih zbog zaposlenja u Federaciji BiH u 2013. godini

Stručna sprema	NSS	NKV	PKV	KV	SSS	VKV	VŠS	VSS
Broj brisanih sa evidencije nezaposlenih osoba zbog zaposlenja	40	6.742	567	21.960	19.002	308	1.609	11.497

2.9. Oglašavanje radnih mjesta – potražnja za radnom snagom putem web stranice www.fzzz.ba

Na internet stranici Federalnog zavoda (www.fzzz.ba) u 2013. godini je objavljeno 5.699 oglasa za 12.267 slobodnih radnih mjesta.

Najviše oglasa objavljeno je u oblastima: obrazovanje (2.596 oglasa – 6.276 radnih mjesta), državna služba/uprava (931 – 1.400), komercijala/prodaja (196 – 313) ekonomija/finansije (175 – 237), pravo (166 – 263), administrativne i slične usluge (151 – 496), zdravstvo (125 – 615), građevinarstvo/geodezija (99 – 237), elektrotehnika/mašinstvo (98 – 147), informacione tehnologije (70 – 111), zanatske usluge (65 – 183) itd.

Prema kvalifikacionoj strukturi, najviše su tražene osobe sa visokom stručnom spremom (6.784 ili 63,87%), zatim osobe sa srednjom stručnom spremom četvrtog stepena (2.567 ili 24,17%), te osobe sa srednjom stručnom spremom trećeg stepena (661 ili 6,22%).

Najviše oglasa je bilo iz Kantona Sarajevo (29%), zatim iz Tuzlanskog (19%) i Hercegovačko-neretvanskog kantona (12%).

U 38% oglašanih radnih mjesta traženo je poznavanje stranih jezika, a u 30% uvjet za zasnivanje radnog odnosa bio je poznavanje rada na računaru i posjedovanje drugih vještina iz oblasti informacionih tehnologija.

3. MATERIJALNA I SOCIJALNA SIGURNOST ZA VRIJEME NEZAPOSLENOSTI

Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba (član 28) propisano je da zaposlenici osiguravaju svoju materijalnu i socijalnu sigurnost za vrijeme nezaposlenosti prvenstveno osiguranjem za slučaj nezaposlenosti. Materijalna i socijalna sigurnost podrazumijeva novčanu naknadu i uplatu doprinosa za zdravstveno i penzijsko osiguranje u skladu sa ovim i drugim zakonima. Federalni zavod, prema ovom zakonu, dodjeljuje kantonalnim službama za zapošljavanje nedostajuća sredstva za obezbjeđenje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba.

3.1. Novčana naknada

Pravo na novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti stiče nezaposlena osoba koja u trenutku prestanka radnog odnosa ima najmanje osam mjeseci rada neprekidno ili osam mjeseci sa prekidima u posljednjih 18 mjeseci, s tim da se kao vrijeme provedeno na radu smatra vrijeme obaveznog osiguranja prema propisima koji reguliraju sistem poreza i obaveznih doprinosa. Visinu novčane naknade čini 40% prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji BiH u posljednja tri mjeseca prije prestanka radnog odnosa nezaposlene osobe, a

koju objavljuje Federalni zavod za statistiku. Novčana naknada se, ovisno o vremenu provedenom na radu, utvrđuje u trajanju od tri do 24 mjeseca, ukoliko se u toku trajanja prava ne promijene okolnosti koje utiču na dužinu trajanja naknade.

U 2013. godini u Federaciji BiH novčanu naknadu koristilo je prosječno mjesečno 10.833 nezaposlene osobe. U odnosu na 2012. godinu, broj korisnika novčane naknade je veći za 13,56%. Za realizaciju ovog prava kantonalne službe za zapošljavanje su utrošile 47.564.063,18 KM, što je za 3.659.774,14 KM više nego u 2012. godini. S obzirom na stalno povećanje broja prijava na evidenciju nezaposlenih, naročito onih osoba koje stiču pravo na novčanu naknadu, u 2013. godini su po tom osnovu dodatno finansijski opterećene kantonalne službe za zapošljavanje.

3.2. Zdravstveno osiguranje

Članom 31. stav 1. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba propisano je da se zdravstveno osiguranje nezaposlenoj osobi osigurava u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju, a članom 19. tač. 12, 13. i 14. Zakona o zdravstvenom osiguranju utvrđeno je pod kojim uvjetima nezaposlena osoba prijavljena službi za zapošljavanje ima obavezno zdravstveno osiguranje.

Članom 84. Zakona o zdravstvenom osiguranju propisano je da osnovicu, način obračunavanja i uplate doprinosa za nezaposlene osobe utvrđuje svojim propisima zakonodavno tijelo kantona na prijedlog kantonalnog zavoda zdravstvenog osiguranja. Iz pomenutih zakonskih propisa vidljivo je da kantonalne službe za zapošljavanje i Federalni zavod nemaju nikakvog uticaja kod određivanja davanja za zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba, tako da su ta izdvajanja različito utvrđena po kantonima (u rasponu od 6 KM do 10 KM). Federalni zavod i kantonalne službe za zapošljavanje konstantno ukazuju na probleme u vezi sa administriranjem zdravstvenog osiguranja nezaposlenih osoba, kao i na nerealne odluke o visini izdvajanja koje kantonalne skupštine donose na prijedlog kantonalnih zavoda za zdravstveno osiguranje.

U izvještajnom periodu u Federaciji BiH zdravstvenim osiguranjem bilo je obuhvaćeno prosječno mjesečno 246.798 nezaposlenih osoba. U odnosu na 2012. godinu broj korisnika ovog prava veći je za 12.648 ili 5,40%, za što su kantonalne službe za zapošljavanje utrošile 22.940.387,25 KM, što je u odnosu na 2012. godinu više za ili 6,11%.

3.3. Penzijsko i invalidsko osiguranje

Članom 31. stav 2. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba određeno je da se penzijsko i invalidsko osiguranje obezbjeđuje nezaposlenoj osobi kojoj nedostaju do tri godine do sticanja uvjeta za starosnu penziju u skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju.

U 2013. godini ovo pravo u Federaciji BiH ostvarilo je 5.398 nezaposlenih osoba, što je za 1.639 osoba ili 43,60% više nego prethodne godine. Za realizaciju ovog prava kantonalne službe za zapošljavanje utrošile su 1.972.949,63 KM, što je za 3.042,79 KM više nego u 2012. godini.

3.4. Uplata nedostajućih sredstava kantonalnim službama za zapošljavanje

S obzirom na to da sredstva ostvarena uplatom doprinosa za osiguranje za slučaj nezaposlenosti koja su na raspolaganju kantonalnim službama za zapošljavanje nisu bila dovoljna za ostvarivanje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba i pokrivanje administrativnih troškova, kao i zbog određenog broja korisnika koji primaju novčanu naknadu duži period, kantonalne službe za zapošljavanje nisu mogle uredno izmirivati

svoje primarne zakonske obaveze po osnovu materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba.

U skladu sa čl. 49. i 50. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, kantonalne službe za zapošljavanje, osim službi za zapošljavanje Bosansko-podrinjskog i Kantona Sarajevo, podnijele su Federalnom zavodu zahtjeve za uplatu nedostajućih novčanih sredstava za obezbjeđenje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba. Federalni zavod je, u skladu sa raspoloživim i planiranim finansijskim sredstvima, izvršio uplatu nedostajućih sredstava u iznosu od 17.325.913,65 KM.

Tabela 5: Pregled isplate nedostajućih sredstava kantonalnim službama za zapošljavanje

Red. broj	Kanton	Isplaćena sredstva
1.	Unsko-sanski	3.248.062,65
2.	Posavski	298.235,00
3.	Tuzlanski	4.202.792,88
4.	Zeničko-dobojski	3.626.273,83
5.	Bosansko-podrinjski	0,00
6.	Srednjobosanski	971.665,35
7.	Hercegovačko-neretvanski	3.726.432,00
8.	Zapadnohercegovački	495.790,96
9.	Kanton Sarajevo	0,00
10.	Kanton 10	756.660,98
UKUPNO		17.325.913,65

3.5. Rješavanje u drugostepenom postupku

U skladu sa članom 35. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Federalni zavod rješava po žalbama izjavljenim protiv rješenja kantonalnih službi za zapošljavanje kojim je odlučeno o pravima po osnovu nezaposlenosti. U izvještajnom periodu izjavljeno je 897 žalbi protiv prvostepenih rješenja. Sa neriješenim žalbama prenesenim iz 2012. godine (129), u rješavanju je bilo 1.026 predmeta. Riješeno je 784 predmeta, i to: 356 žalbi je odbijeno, 125 je uvaženo i predmet meritorno riješen u drugostepenom upravnom postupku, 271 je uvaženo i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak i odlučivanje, a 32 je urađeno na drugi Zakonom o upravnom postupku propisan način (odbačena, ustupljena drugom organu). Ostalo je neriješeno 242 predmeta. Kod kantonalnih sudova pokrenuta su 82 upravna spora.

3.6. Aktivnosti poduzete radi očuvanja finansijske stabilnosti u kontekstu pokrenutih sudskih postupaka demobiliziranih branilaca

I nakon konačne isplate naknada (u januaru 2012. godine) utvrđenih pravosnažnim rješenjima kantonalnih službi za zapošljavanje koja su donesena u skladu sa Zakonom o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije BiH“, br. 61/06, 27/08 i 32/08) i donošenja Zakona o prestanku važenja Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije BiH“, broj 9/00), problem nije riješen, nego je u 2013. godini kulminirao zbog pokretanja sudskih izvršnih postupaka radi usklađivanja novčanih naknada demobiliziranim branilcima, a javnim službama za zapošljavanje u Federaciji BiH je prijetio kolaps u radu i u cijelosti je bio ugrožen sistem socijalne zaštite u Federaciji BiH.

Podaci kantonalnih službi za zapošljavanje o broju izdatih rješenja za novčanu naknadu demobiliziranim braniocima po godinama donošenja, dužini trajanja prava i procjeni potrebnih sredstava za eventualno usklađivanje utvrđene novčane naknade sa troškovima sudskog postupka iskazani su u sljedećoj tabeli:

Redni broj	Broj izdatih rješenja za novčanu naknadu demobiliziranim braniocima po dužini trajanja prava		Učešće u ukupnom broju izdatih rješenja (u %)	Prosječan iznos usklađivanja po izdatom rješenju (u KM)	Ukupan iznos usklađivanja po broju i dužini trajanja izdatih rješenja i godinama
1.	Ukupno rješenja u 2007. god.	85.144	87,35 %		51.605.338,00
1.1.	12 mjeseci	13.605		73,50	999.894,00
1.2.	24 mjeseca	16.266		361,40	5.878.532,40
1.3.	36 mjeseci	55.273		809,20	44.726.911,60
2.	Ukupno rješenja u 2008. god.	7.238	7,43%		3.205.354,20
2.1.	12 mjeseci	1.553		29,40	45.658,20
2.2.	24 mjeseca	1.484		267,60	397.118,40
2.3.	36 mjeseci	4.201		657,60	2.762.577,60
3.	Ukupno rješenja u 2009.god.	4.279	4,39%		177.710,60
3.1.	12 mjeseci	823		44,60	36.705,80
3.2.	24 mjeseca	838		40,80	34.190,40
3.3.	36 mjeseci	2.618		40,80	106.814,40
4.	Ukupno rješenja u 2010.god.	815	0,84%		16.626,00
4.1.	12 mjeseci	140		20,40	2.856,00
4.2.	24 mjeseca	140		20,40	2.856,00
4.3.	36 mjeseci	535		20,40	10.914,00
5.	UKUPNO ZA USKLAĐIVANJE (1+2+3+4)	97.476	100,00%	564,29	55.005.028,80
6.	PROCJENA TROŠKOVA TRAZITELJA IZVRŠENJA (ukupan broj rješenja x pojedinačni iznos troškova)			438,75	42.767.595,00
7.	PROCJENA UKUPNO POTREBNIH SREDSTVA (5+6)				97.772.623,80

Iz navedenog se vidi da je za isplatu pojedinačnih zahtjeva u sudskim izvršnim postupcima, koji su se u prosjeku kretali u rasponu od cca 500,00 KM do 1.250,00 KM, ovisno o dužini trajanja isplaćene novčane naknade, bilo potrebno skoro 100.000.000 KM, što je predstavljalo ogroman finansijski problem za Federalni zavod i kantonalne službe za zapošljavanje i budžet Federacije BiH.

Najveći problem koji je uzrokovao nemogućnost planiranja utroška sredstava je činjenica da su pokrenuti postupci izvršenja po svojoj prirodi hitni i to što se sredstva odmah skidaju s računa kantonalnih službi za zapošljavanje bez obzira na dalji tok postupka, tako da podnosioci zahtjeva diktiraju raspolaganje sredstvima javnih službi za zapošljavanje, čime je onemogućeno planirano provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja, te su bile ugrožene isplate sredstava za materijalnu i socijalnu sigurnost nezaposlenih osoba.

U slučaju da su se sudski postupci proširili na cijelu Federaciju BiH podnošenjem pojedinačnih zahtjeva, očigledno je da bi bilo dovedeno u pitanje i obezbjeđivanje materijalno-socijalne sigurnosti za sve nezaposlene osobe i članove njihovih porodica.

Međutim, i pored Mišljenja Vlade Federacije BiH⁵, situacija se nije promijenila u korist javnih službi za zapošljavanje, već je, osim pokrenutih sudskih izvršnih postupaka u Općinskom sudu u Mostaru u vezi s rješenjima Službe za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona, uslijedilo pokretanje izvršnih postupka za usklađivanjem novčanih nakanada i u Zapadnohercegovačkom, Zeničko-dobojskom i Kantonu Sarajevo.

Također, ono što je uveliko kompliciralo cjelokupno stanje je to što su se u pokrenutim sudskim postupcima, kod istog činjeničnog stanja, donosile različite odluke na općinskim sudovima u različitim kantonima, te potom i različite odluke kantonalnih sudova, tako da je bio potpuno neizvijestan dalji tok sudskih postupaka, a time i procjena potrebnih novčanih sredstava za postupanje po odlukama sudova. To je, naravno, onemogućavalo objavljivanje javnih poziva za učešće u programima sufinansiranja zapošljavanja, jer bi se zaključivanjem ugovora sa poslodavcima stvarale obaveze za koje se ne bi sa sigurnošću mogla garantirati sredstva za njihovu realizaciju, što bi dovelo do pravne nesigurnosti korisnika usluga te potom i drugih sudskih postupaka protiv javnih službi za zapošljavanje.

Javne službe za zapošljavanje u Federaciji BiH su tokom sudskih postupaka isticale prigovor da je potraživanje sadržano u pokrenutim postupcima izvršenja faktički utvrđivanje postojanja neke nove obaveze, a što je u suprotnosti sa odredbama Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica⁶ i Uputstva o načinu ostvarivanja i isplate novčane naknade demobiliziranim braniocima za vrijeme nezaposlenosti („Službene novine Federacije BiH“, broj 86/06), koje je na osnovu tog zakona donio Federalni zavod.

Osim toga, 29.1.2013. godine, posredstvom Federalnog ministarstva rada i socijalne politike, Federalnom ministarstvu pravde podnesen je prijedlog za pokretanje inicijative za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršnom postupku, kako bi se stavilo pod kontrolu izvršenje sudskih odluka proširenjem odredbe člana 138. na vanbudžetske fondove.

Na 25. hitnoj sjednici Vlade Federacije BiH, na kojoj je razmatran i usvojen Program rada Federalnog zavoda za 2013. godinu, direktor Federalnog zavoda je upoznao članove Vlade Federacije BiH o aktuelnom stanju predmetnog problema, te je Vlada donijela Zaključak, V. broj: 317/2013 od 15.5.2013. godine, kojim se zadužuje sekretar Vlade Federacije BiH da organizira sastanak sa predsjednikom Vrhovnog suda Federacije BiH, na kojem će učešće uzeti premijer Federacije BiH, federalni ministar pravde, federalni ministar rada i socijalne politike i direktor Federalnog zavoda, kako bi se riješio problem donošenja različitih odluka u sudovima na području cijele Federacije BiH u pogledu istog činjeničnog i pravnog osnova.

Slijedom toga, 30.7.2013. godine održana je Proširena opća sjednica Vrhovnog suda Federacije BiH na kojoj je jednoglasno usvojen načelni stav o pitanju usaglašavanja

⁵ U Mišljenju o usklađivanju naknada demobiliziranim braniocima, V. broj: 1587/2012 od 22.11.2012. godine, navodi se:

- da prema članu 8. Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije BiH“, br. 61/06, 27/08 i 32/08), nezaposleni branilac ima pravo na mjesečnu novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti u iznosu od 25% od prosječne plaće u Federaciji Bosne i Hercegovine iz prethodne godine, i to godinu, dvije ili tri godine, zavisno od toga koliko je bio angažovan u oružanim snagama,
- da za razliku od Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije BiH“, broj 35/04), ovim zakonom nije propisana obaveza usklađivanja mjesečne novčane naknade zavisno od promjene visine prosječne plaće u Federaciji Bosne i Hercegovine dok traju isplate.

⁶ Predstavničkom domu Parlamenta Federacije BiH podnesen je 25.12.2012. godine zahtjev za donošenje autentičnog tumačenja Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica

sudske prakse sudova u Federaciji BiH u izvršnim postupcima pokrenutim radi realizacije prava propisanih članom 8. Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica. Suština načelnog stava je da izvršni sud nema tzv. kognicijska ovlaštenja i ne može preuzimati ovlaštenja parničnog suda ili upravnog organa da odlučuje o postojanju i visini određenog prava o kojem nije odlučeno izvršnom ispravom, pa se tako ne može upuštati ni u rješavanje pravnog pitanja da li demobiliziranom braniocu pripada pravo na usklađivanje novčanog iznosa utvrđenog u izvršnoj ispravi sa porastom prosječne plaće u Federaciji BiH.

I pored navedenog, na osnovu već donesenih pravomoćnih sudskih odluka u izvršnom postupku samo u Službi za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona do početka jula 2013. godine na ime naknada i troškova postupka za 2.215 demobiliziranih branilaca s računa je skinuto 2,1 milion KM, što je samo dio do tada obračunatih zahtjeva u iznosu od 5,2 miliona KM za još 7.474 demobilizirana branioca.

Posebno je otežavajuća okolnost to što dinamiku namirenja tražitelja izvršenja u izvršnom postupku određuju tražitelji izvršenja podnošenjem zahtjeva i sud donošenjem rješenja o izvršenju, a da javne službe za zapošljavanje ne mogu uticati na planiranje i raspolaganje sredstvima.

Služba za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona je 16.6.2013. godine podnijela apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine protiv rješenja Kantonalnog suda u Mostaru i rješenja o izvršenju Općinskog suda u Mostaru kojim su određena usklađivanja novčanih naknada demobiliziranim braniocima, te je apelant podnio zahtjev za donošenje privremene mjere kojom bi Ustavni sud Bosne i Hercegovine privremeno prekinuo izvršenje predmetnog rješenja Općinskog suda u Mostaru.

U predmetu koji se vodio pred Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine broj AP 3144/13 po podnesenoj apelaciji Službe za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona, 17.7.2013. godine donesena je Odluka o privremenoj mjeri, kojom je naloženo Općinskom sudu u Mostaru da ne provodi postupak izvršenja Rješenja o izvršenju broj 58 0 I 056717 09 I od 6.1.2011. godine u dijelu koji se tiče prava na usklađivanje mjesečnog iznosa naknade sa prosječnom plaćom u Federaciji BiH dok Ustavni sud Bosne i Hercegovine, u međuvremenu, ne ispita dopustivost, odnosno meritum apelacije.

Koliki je značaj rješavanja ovog problema i njegova implikacija na ostale segmente u Federaciji BiH proizlazi iz Odluke o privremenoj mjeri Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u kojoj je navedeno da je dovedena u pitanje pravna sigurnost te funkcioniranje sistema socijalne zaštite i makroekonomske stabilnosti s obzirom na to da odluka u tom predmetu može biti od uticaja na rješavanje velikog broja ostalih predmeta i znatne imovinske štete te da je stoga Ustavni sud Bosne i Hercegovine, u skladu sa svojim nadležnostima, donio odluku da se ne provodi izvršni postupak do konačnog rješenja u predmetu.

Nažalost, postupanja sudova u izvršnim postupcima pokrenutim po zahtjevima demobiliziranih branilaca i nakon Odluke o privremenoj mjeri Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, te načelnog stava usvojenog na Proširenoj općoj sjednici Vrhovnog suda Federacije BiH, i dalje su bila različita jer su se na primjer u Općinskom sudu u Sarajevu i dalje donosila rješenja o izvršenju na štetu javnih službi za zapošljavanje, dok je Općinski sud u Mostaru zastao sa daljnim donošenjem rješenja o izvršenju, što ukazuje na nastavak neujednačene prakse sudova.

Zbog direktnog uticaja ove problematike na funkcioniranje javnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH, direktor Federalnog zavoda je u više navrata, prilikom usvajanja dokumenata Federalnog zavoda, na sjednicama oba doma Parlamenta Federacije BiH

upoznao zastupnike i delegate sa finansijskim problemima javnih službi za zapošljavanje u vezi sa zahtjevima za usklađivanjem novčanih naknada demobiliziranih branilaca.⁷

Radi obezbjeđenja nedostajućih sredstava kantonalnim službama za zapošljavanje, na što su uticali i pokrenuti izvršni postupci demobiliziranih branilaca, Odlukom o usvajanju Prvih izmjena i dopuna Finansijskog plana Federalnog zavoda, broj 01/1-14-3985 od 26.8.2013. godine, utvrđeno je da se za nedostajuća sredstva izdvoji još 6.925.918,00 KM, čime je za ove svrhe utvrđen ukupan iznos od 17.460.918,00 KM.

Odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine donesenom 17.9.2013. godine usvojena je apelacija Službe za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona i utvrđena povreda člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, te ukinuto Rješenje Kantonalnog suda u Mostaru broj 58 0 I 056717 12 Gži od 2.7.2013. godine i predmet vraćen Kantonalnom sudu u Mostaru da po hitnom postupku donese novu odluku u skladu sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine. Iz obrazloženja ove odluke faktički proizlazi da se u izvršnom postupku ne mogu usklađivati novčane naknade demobiliziranih branilaca.

Ova činjenica je zaustavila donošenje novih rješenja o izvršenju i skidanje novca sa računa javnih službi za zapošljavanje po ovom osnovu, te je otvoren prostor da se može započeti sa provođenjem mjera aktivne politike zapošljavanja. Tako je pripremljeni Program jačanja konkurentnosti na tržištu rada – Prvo radno iskustvo 2013 mogao biti usvojen na sjednici Upravnog odbora Federalnog zavoda 10.12.2013. godine, a 18.12.2013. godine objavljen je Javni poziv za učešće u Programu.

S obzirom na to da je Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine zaustavila provođenje izvršnih postupaka u sudovima u Mostaru, Sarajevu i Ljubuškom, punomoćnici demobiliziranih branilaca su u istoj pravnoj stvari kod Službe za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona pokrenuli novu vrstu postupaka podnošenjem zahtjeva za donošenje rješenja o usklađivanju novčanih naknada u upravnom postupku te je, nakon odbijanja podnesenih zahtjeva, trenutno, u fazi postupak rješavanja po žalbama demobiliziranih branilaca.

Međutim, olakšavajuća je okolnost to što ova vrsta postupka, za sada, ostavlja prostor javnim službama za zapošljavanje da realiziraju redovne aktivnosti jer nije riječ o hitnim izvršnim sudskim postupcima u kojima su se automatski blokirala sredstva na njihovim računima.

S obzirom na aktuelnost ove problematike, Vladi Federacije BiH je dostavljen na razmatranje inovirani tekst Informacije o aktuelnom stanju u vezi sa pokrenutim sudskim postupcima radi usklađivanja novčanih naknada demobiliziranih branilaca.⁸

3.7. Primjena međunarodnih sporazuma/ugovora o socijalnom osiguranju

U skladu sa sporazumima o socijalnom osiguranju, Federalni zavod, kao organ nadležan za provođenje pravnih propisa kojima je regulirana oblast materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba, primio je u 2013. godini 1.606 zahtjeva za izdavanje uvjerenja o stažu osiguranja i korištenju novčane naknade po osnovu nezaposlenosti, na propisanim obrascima u skladu sa operativnim protokolima ili administrativnim sporazumima za

⁷ 11.4.2013. Finansijski plan za 2013. – Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH; 18.7.2013. Finansijski plan za 2013. – Dom naroda Parlamenta Federacije BiH; 26.9.2013. Izveštaj o radu za 2012. godinu – Dom naroda; 30.10.2013. Prve izmjene i dopune Finansijskog plana za 2013. godinu – Predstavnički dom; 22.11.2013. Prve izmjene i dopune Finansijskog plana za 2013. godinu – Dom naroda; 6.12.2013. Finansijski plan za 2014. godinu – Dom naroda.

⁸ Vlada Federacije BiH je 14.1.2014. godine usvojila Informaciju.

provođenje ugovora o socijalnom osiguranju, a što je za 103 zahtjeva manje nego u 2012. godini.

Od ukupnog broja primljenih zahtjeva po Sporazumu potpisanom između Bosne i Hercegovine i SR Jugoslavije („Službeni glasnik BiH“, broj 16/03), Federalni zavod je u izvještajnom periodu Agenciji za rad i zapošljavanje BiH dostavio na daljnji postupak 534 uvjerenja o periodima osiguranja navršenim u Federaciji BiH i korištenju novčane naknade po osnovu nezaposlenosti.

U skladu s Ugovorom o socijalnom osiguranju potpisanim između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske („Službeni glasnik BiH“, broj 6/03), Hrvatskom zavodu za zapošljavanje dostavljeno je 543 uvjerenja o stažu osiguranja u Federaciji BiH i korištenju novčane naknade.

Isto tako, u skladu sa Sporazumom o socijalnom osiguranju potpisanim između Bosne i Hercegovine i Republike Slovenije („Službeni glasnik BiH“, broj 8/07), Agenciji za rad i zapošljavanje BiH na daljnji postupak dostavljeno je 529 uvjerenja o potvrđivanju staža osiguranja i korištenju novčane naknade za slučaj nezaposlenosti u Federaciji BiH. Broj zahtjeva koje je uputio Zavod za zapošljavanje Republike Slovenije veći je za 56 u odnosu na 2012. godinu. Federalni zavod i Agencija za rad i zapošljavanje BiH su potpisali Operativni protokol o elektronskoj razmjeni podataka, kojim se definiraju pitanja koja se odnose na elektronsku razmjenu podataka (između Agencije i Federalnog zavoda) o potvrđivanju perioda osiguranja navršenim na teritoriji Federacije BiH i Republike Slovenije i korištenju prava na novčanu naknadu podnosioca zahtjeva za izdavanje potvrde. Operativni protokol se primjenjuje od 2013. godine.

3.8. Potraživanja po osnovu dospelih a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje

Federalni zavod i kantonalne službe za zapošljavanje, kao nositelji osiguranja od slučaja nezaposlenosti, zaključili su sporazume sa pravnim osobama dužnicima koji su u periodu od 1.1.1992. do 31.12.2005. godine imali u strukturi kapitala 50% i više državnog kapitala, a u skladu sa Zakonom o naplati i djelimičnom otpisu dospelih a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje („Službene novine Federacije BiH“, br. 25/06 i 52/09).

Posredstvom Porezne uprave Federacije BiH praćen je postupak izmirenja obaveza dužnika po osnovu sporazuma. Po tim sporazumima u toku 2013. godine naplaćeno je 30.370 KM, te stanje potraživanja po osnovu dospelih a nenaplaćenih doprinosa za osiguranje od slučaja nezaposlenosti iznosi 431.804 KM. Porezna uprava Federacije BiH je u namjeri namirenja potraživanja pokrenula postupak prisilne naplate prema ostalim dužnicima, koji se realizuje ovisno o statusu dužnika (pokrenut stečajni postupak, ponovno potpisan Sporazum o plaćanju duga i sl.).

3.9. Obaveza prema Fondu za profesionalnu rehabilitaciju, osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa invaliditetom

Za izvršenje obaveze koja proističe iz Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju osoba sa invaliditetom („Službene novine Federacije BiH“, broj 9/10), a koja se odnosi na izdvajanje 10% planiranih sredstava za aktivnu politiku zapošljavanja radi finansiranja Fonda za profesionalnu rehabilitaciju, osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, Federalni zavod je u 2013. godini uplatio 2.022.700,00 KM.

4. AKTIVNA POLITIKA ZAPOSŁJAVANJA

Aktivna politika zapošljavanja u 2013. godini je provedena u skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Strategijom zapošljavanja 2009-2013 i Akcionim planom zapošljavanja u Federaciji BiH za period 2010-2013. godina, kao i Strategijom zapošljavanja u BiH 2010-2014.

Podrška je pružena ciljnim grupama nezaposlenih osoba koje su pomenutim strateškim dokumentima utvrđene kao teže zapošljive, a posebno mladim osobama i ženama.

Mjere aktivne politike zapošljavanja uglavnom su bile usmjerene na:

- *poticanje zapošljavanja kod poznatog poslodavca,*
- *samozapošljavanje,*
- *obuku, stručno osposobljavanje i usavršavanje, dokvalifikaciju i prekvalifikaciju,*
- *pripremu nezaposlenih za tržište rada,*
- *stvaranje za sve jednakih mogućnosti u pristupu tržištu rada.*

Realizacijom mjera aktivne politike zapošljavanja nastojalo se ostvariti zapošljavanje što većeg broja osoba sa evidencije nezaposlenih u Federaciji BiH sa posebnom socijalnom i rodnom osjetljivošću, radi jačanja njihove konkurentnosti na tržištu rada, sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti te stvaranja uvjeta za sticanje prvog radnog iskustva.

Da bi se postigao što veći stepen pravičnosti, u realizaciji ovih mjera nisu mogli učestvovati:

- *poslodavci koji ne izmiruju redovno obaveze po osnovu poreza i doprinosa,*
- *poslodavci koji su bili evidentirani zbog rada na crno u 2013. godini,*
- *poslodavci koji su koristili kreditna ili bespovratna sredstva iz poticajnih mjera Federalnog zavoda ili kantonalnih službi za zapošljavanje a nisu ispoštovali obaveze u skladu sa zaključenim ugovorima, odnosno nisu zaposlili predviđen broj radnika i ne vraćaju redovno dobivena sredstva.*

Također, radi mjerenja rezultata i učinaka mjera aktivne politike zapošljavanja, u okviru vlastitih kapaciteta, uspostavljen je mehanizam monitoringa i evaluacije prema utvrđenim indikatorima. Na osnovu nalaza iz provedenog monitoringa i evaluacije može se zaključiti da su, u skladu sa raspoloživim resursima u datim okolnostima, postignuti dobri rezultati i učinci. Veliku prednost i olakšanje u ovom procesu predstavlja mogućnost korištenja portala Porezne uprave Federacije BiH radi provjere zaposlenosti kod korisnika poticaja iz mjera aktivne politike zapošljavanja.

Intenzivirano je i pokretanje pravnih radnji protiv korisnika sredstava iz mjera aktivne politike zapošljavanja zbog neizvršavanja ugovorenih obaveza.

4.1. Program sufinansiranja zapošljavanja „Prilika za sve“

Realizacija Programa sufinansiranja zapošljavanja „Prilika za sve“ započeta je u drugoj polovini 2012. godine, a završit će se u 2014. godini. Cilj Programa jeste zapošljavanje što većeg broja osoba sa evidencije nezaposlenih u Federaciji BiH sa posebnom socijalnom i rodnom osjetljivošću, radi jačanja njihove konkurentnosti na tržištu rada, sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti te stvaranja uvjeta za sticanje prvog radnog iskustva.

Prema ovom programu, osnovni iznos poticajnih sredstva se kretao u rasponu od 1.920,00 KM, za radnike bez kvalifikacije, do 3.150,00 KM, za radnike više i visoke stručne sprema, s tim da je osnovni iznos uvećavan od 5% do 10% za posebne kategorije radi poticanja socijalne osjetljivosti (dugoročno nezaposlene osobe, mlade osobe bez radnog iskustva, pripadnici romske nacionalne manjine, članovi domaćinstva u kojem niko nije

zaposlen, osobe s invaliditetom, samohrani roditelji, roditelji djece sa posebnim potrebama, žrtve nasilja, liječeni ovisnici i bivši šticećenici domova za nezbrinutu djecu dobi do 30 godina).

S obzirom na to da je na evidenciji nezaposlenih osoba u Federaciji BiH više žena od muškaraca i da ih je znatno manje u radnom odnosu, ovim programom su uvećani osnovni iznosi poticajnih sredstava za zapošljavanje žena radi dostizanja ravnopravnosti na tržištu rada. Posebno su podržani poslodavci koji će osobe zaposlene po Programu zadržati na duži period, i to za zapošljavanje u periodu od 15 mjeseci sa 10%, 18 mjeseci sa 15%, 23 mjeseca sa 18% i na neodređeno vrijeme sa 20%.

U okviru realizacije ovog programa potpisani su ugovori o sufinansiranju zapošljavanja 1.554 osobe kod 345 poslodavaca u iznosu od 4.383.967,20 KM.

Posmatrajući nivo obrazovanja, tj. kvalifikacijsku strukturu zaposlenih po osnovu ovog programa, može se zaključiti da je najviše zaposleno osoba sa trećim i četvrtim stepenom srednje stručne spreme (KV i SSS), i to 77,79%, što znači da je podrška pružena upravo osobama kojih ima najviše na evidenciji nezaposlenih. Znatno manje, 14,11% je osoba sa višom i visokom stručnom spremom, a svega 8,10% obuhvaćenih ovim programom su nekvalifikovane osobe.

Od 1.554 osobe zaposlene na osnovu ugovora o sufinansiranju zapošljavanja kod 345 poslodavaca, 57,2% (889 osoba) čine muškarci, a žene 42,8% (665 osoba), što je u skladu sa Zakonom o ravnopravnosti spolova i čime je postignut jedan od ciljeva Programa.

Prosječna dob osoba čije je zapošljavanje sufinansirano je 29,4 godine. Najviše je osoba u dobi od 20 do 24 godine (29,3%), dok, generalno, mladi, tj. osobe dobi od 18 do 30 godina, u Programu učestvuju sa 62,88%. Programom je omogućeno sticanje prvog radnog iskustva za 568 mladih. Osobe dobi od 30 do 45 godina čine 29,03% i čine skoro trećinu ukupno obuhvaćenih Programom, a osobe dobi od 45 godina i više čine 8,09% od ukupnog broja osoba obuhvaćenih Programom.

Poslodavci su se najčešće opredjeljivali za zaključivanje ugovora o radu na period od 12 mjeseci (745 ili 47,97%). Ipak, zaključena su 284 ugovora o radu na neodređeno vrijeme ili 18,29%, što se može smatrati dobrim rezultatom, a potom slijedi i 266 ugovora o radu na određeno vrijeme u trajanju od 15 mjeseci (17,13%).

U okviru mjerenja dodatnih učinaka Programa utvrđeno je da je prosječan iznos sufinansiranja zapošljavanja po osobi 2.823,00 KM, što je znatno manje u odnosu na programe iz prethodnih godina i što znatno povećava efekte po principu *cost-benefit* analize, tj. mjerenja uloženog i dobijenog. Također, analizom održivosti zapošljavanja utvrđeno je da je 71% osoba ostalo u radnom odnosu, i to prema provjeri provedenoj šest mjeseci nakon isteka ugovora o sufinansiranju zapošljavanja, što se može smatrati veoma dobrim rezultatom.

Također, posmatrajući posebne kriterije na osnovu kojih su uvećavani osnovni iznosi sufinansiranja i kojima se potiče socijalna osjetljivost, za najveći broj osoba uvećanje je izvršeno po osnovu kriterija dugoročne nezaposlenosti (duže od 24 mjeseca) – za 649 osoba, potom slijede mlade osobe (dobi do 30 godine bez radnog iskustva) – 568, dok je 161 osoba sa statusom člana domaćinstva u kojem ni jedan član nije zaposlen, 89 demobilisanih boraca, 18 osoba članova porodice šehida ili poginulog borca, 14 osoba romske nacionalnosti, četiri osobe s invaliditetom, tri samohrana roditelja, jedan liječeni ovisnik i jedan roditelj djeteta sa posebnim potrebama.

Za realizaciju Programa u 2013. godini isplaćena su sredstva u iznosu od 3.357.889,00 KM.

4.2. Program sufinansiranja samozapošljavanja mladih osoba „Omladinsko poduzetništvo“

Programom sufinansiranja samozapošljavanja mladih osoba „Omladinsko poduzetništvo“, čija je realizacija okončana u 2013. godini, pružena je podrška za samozapošljavanje 143 mlade osobe sa evidencije nezaposlenih u Federaciji BiH, od kojih je 55 žena ili 36,36%, kroz sufinansiranje troškova pokretanja i održavanja samostalnih djelatnosti tokom prve godine poslovanja.

Poticajna sredstva za sufinansiranje troškova registracije, nabavke sredstava za rad, repromaterijala i potrebne opreme, te dijela zakonom propisanih doprinosa i poreza iznosila su 7.000,00 KM po osobi.

Ciljna grupa su bile mlade osobe dobi do 35 godina, koje su nakon odobravanja poslovne ideje registrirale i održavale vlastiti biznis najmanje 12 mjeseci.

Najviše je poslovnih ideja pokrenuto u poljoprivrednoj djelatnosti (stočarstvo, pčelarstvo, proizvodnja organske hrane i dr.), zatim u uslužnoj i obrazovnoj djelatnosti, dok su ostale djelatnosti manje zastupljene.

Prema kvalifikacionoj strukturi, 64% učesnika imalo je srednju stručnu spremu četvrtog stepena, 18,6% visoku stručnu spremu, a znatno je manje bilo učesnika drugih kvalifikacija.

Analizom održivosti samozapošljavanja šest mjeseci nakon isteka ugovorenih obaveza utvrđeno je da 65% korisnika još uvijek ima registriranu djelatnost, a kao poseban efekat ističe se podatak da je 14% korisnika zaposlilo dodatno od jedne do četiri osobe, što predstavlja izuzetno dobar rezultat.

Za realizaciju Programa utrošeno je 997.500,00 KM, od čega je u 2013. godini isplaćeno 535.500,00 KM.

4.3. Program zapošljavanja povratnika u 2012. godini

Realizacija Programa zapošljavanja povratnika u 2012. godini počela je u drugoj polovini 2012. godine, a završit će se u prvoj polovini 2014. godine, jer je određeni broj poslodavaca zaposlio radnike na neodređeno vrijeme za koje se status zaposlenosti prati 24 mjeseca.

Program se realizira s ciljem poticanja zapošljavanja povratnika sa evidencije nezaposlenih osoba, radi jačanja njihove konkurentnosti na tržištu rada, sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti, a time i održivosti povratka na cijelom prostoru Bosne i Hercegovine.

Ugovoreno je ukupno 314.954,75 KM, na osnovu čega je zaposleno 114 osoba kod 62 poslodavca.

Prema ovom programu, osnovni iznos poticajnih sredstva je u rasponu od 1.920,00 KM – za radnike bez kvalifikacije, do 3.150,00 KM – za radnike više i visoke školske spreme.

Po jednom zaposlenom prosječno je utrošeno 2.762,76 KM, što je manje nego za isti program iz prethodnih godina i što znatno povećava efekte po principu *cost-benefit* analize.

Posmatrajući nivo obrazovanja, tj. kvalifikacijsku strukturu zaposlenih po osnovu ovog programa, od ukupno 114 osoba, 74 (65%) je sa srednjom stručnom spremom, 26 (23%) je nekvalifikovanih, osam (7%) kvalifikovanih radnika, četiri (3%) visoke i dva (2%) više stručne spreme.

Osnovni iznos uvećan je u rasponu od 5% do 10% za posebne kategorije radi poticanja socijalne osjetljivosti (dugoročno nezaposlene osobe, mlade osobe bez radnog iskustva,

pripadnici romske nacionalne manjine, članovi domaćinstva u kojem niko nije zaposlen, osobe s invaliditetom, samohrani roditelji, roditelji djece sa posebnim potrebama, žrtve nasilja, liječeni ovisnici i bivši štíćenici domova za nezbrinutu djecu do 30 godina).

Od 114 osoba zaposlenih po Programu, dugoročno nezaposlenih je 53, mladih bez radnog iskustva 12, članova domaćinstava u kojima niko nije zaposlen 13 i jedna osoba sa invaliditetom.

Također, osnovni iznos poticajnih sredstava za zapošljavanje žena uvećan je radi dostizanja ravnopravnosti na tržištu rada. Po Programu su zaposlena 64 muškaraca (56%) i 50 žena (44%).

Posebno su podržani poslodavci koji će osobe zaposlene po Programu zadržati na duži period, i to za zapošljavanje u periodu od 15 mjeseci sa 10%, 18 mjeseci sa 15%, 23 mjeseca sa 18% i na neodređeno vrijeme sa 20%. Od ukupno 114 osoba zaposlenih po Programu, 53 je zaposleno na period od 12 mjeseci (47%), 23 na 15 mjeseci (20%), 12 na 18 mjeseci (10%), četiri na 23 mjeseca (4%) i 22 na neodređeno vrijeme (19%).

Za realizaciju Programa u 2013. godini su isplaćena sredstva u iznosu od 247.330,00 KM.

4.4. Program jačanja konkurentnosti na tržištu rada – Prvo radno iskustvo 2012

Krajem 2012. godine objavljen je Javni poziv za učešće u realizaciji Programa jačanja konkurentnosti na tržištu rada – Prvo radno iskustvo, čiji je cilj da se mladim nezaposlenim osobama bez radnog iskustva, dobi do 30 godina, omogući stručno osposobljavanje za rad u struci i sticanje prvog radnog iskustva u zvanju/zanimanju za koje su se školovale, te na taj način ojača njihova konkurentnost na tržištu rada.

Za realizaciju Programa osigurana su sredstva za sufinansiranje osposobljavanja za rad u struci i prvo radno iskustvo nezaposlenih mladih osoba sa iznosom od 460 KM mjesečno u trajanju od šest mjeseci za osobe sa III i IV stepenom i 12 mjeseci za osobe sa VI i VII stepenom stručne spreme, uz mogućnost uvećanja utvrđenog iznosa (za 10%) za pripadnike posebne kategorije nezaposlenih mladih osoba (dugoročno nezaposlene osobe, žene, Romi, članovi domaćinstva u kojem niko nije zaposlen, članovi porodica poginulih boraca/šehida, osobe s invaliditetom, samohrani roditelji, roditelji djece sa posebnim potrebama, žrtve nasilja, liječeni ovisnici i bivši štíćenici domova za nezbrinutu djecu).

U 2013. godini u okviru realizaciji Programa potpisani su ugovori o sufinansiranju zapošljavanja 950 mladih osoba kod 676 poslodavaca u iznosu od 4.313.455,00 KM. Od 950 mladih iz ciljne grupe, 537 ili 56,5% su osobe sa VSS/VŠŠ, a 413 ili 44,5% sa SSS/KV.

Prosječna dob osoba čije je sticanje prvog radnog iskustva i osposobljavanje za rad u struci sufinansirano je 25 godina. Najviše osoba čije je zapošljavanje sufinansirano je u dobi od 25 do 30 godina (48,11%).

Također, postignut je i cilj u skladu sa Zakonom o ravnopravnosti spolova, odnosno 55% (522) obuhvaćenih Programom su žene, a 45% (428) muškarci. Sa VSS/VŠŠ je 358 žena i 179 muškaraca. Žene su u svim kantonima zastupljenije od muškaraca među zaposlenima sa fakultetskim obrazovanjem po ovom programu. Sa SSS/KV spremom je 249 muškaraca i 164 žene.

Radi postizanja ravnopravnosti na tržištu rada, osnovni iznos sufinansiranja zapošljavanja bio je veći za žene jer ih je na evidenciji nezaposlenih u Federaciji BiH više od muškaraca, a i znatno ih je manje u radnom odnosu.

Radi sprečavanja dugoročne nezaposlenosti i poštivanja zahtjeva gender i socijalne osjetljivosti, iznos sufinansiranja je uvećavan za 10% za 747 osoba po osnovu sljedećih kriterija:

- žene – 522, i to 358 sa VSS/VŠS i 164 sa SSS/KV,
- dugoročno nezaposleni – 209 osoba, od toga je 60 sa VSS/VŠS i 149 sa SSS/KV,
- član šehidske porodice ili porodice poginulog borca – sedam osoba, od toga su tri sa VSS/VŠS i četiri sa SSS/KV,
- član domaćinstva u kojem ni jedan član nije zaposlen – devet osoba, od toga je sedam sa VSS/VŠS i dvije osobe sa SSS/KV.

Kao dodatni efekat, kroz analizu zapošljavanja nakon završetka sticanja prvog radnog iskustva i osposobljavanja za rad u struci, utvrđeno je da je 50% osoba ostalo u radnom odnosu nakon isteka ugovora o sufinansiranju zapošljavanja.

Do kraja 2013. godine isplaćena su sredstva u iznosu od 3.260.060,00 KM.

4.5. Program jačanja konkurentnosti na tržištu rada - Prvo radno iskustvo 2013

Krajem 2013. godine objavljen je Javni poziv za učešće u realizaciji Programa jačanja konkurentnosti na tržištu rada – Prvo radno iskustvo 2013, čiji je cilj da se za oko 2.000 mladih nezaposlenih osoba bez radnog iskustva, dobi do 30 godina, omogući stručno osposobljavanje za rad u struci i sticanje prvog radnog iskustva u zvanju/zanimanju za koje su se školovali, te na taj način ojača njihova konkurentnost na tržištu rada. Programom je predviđeno sufinansiranje ukupnog iznosa obaveznih doprinosa iz i na bruto plaću tokom osposobljavanja za rad u struci i sticanja prvog radnog iskustva, i to za mlade sa visokom/ višom stručnom spremom u trajanju od 12, a sa srednjom stručnom spremom šest mjeseci.

Navedeni iznos se uvećavao za 10% za pripadnike posebne kategorije nezaposlenih mladih osoba (dugoročno nezaposlene osobe, žene, Romi, članovi domaćinstva u kojem niko nije zaposlen, članovi porodica poginulih boraca/šehida, osobe s invaliditetom, samohrani roditelji, roditelji djece sa posebnim potrebama, žrtve nasilja, liječeni ovisnici i bivši štitičnici domova za nezbrinutu djecu). Također, za naknadu troškova zaposlenika (prevoz, ishrana) mjesečno se osigurava dodatni iznos od 50 KM po osobi.

Za Program su osigurana sredstva u iznosu od 8.600.000 KM, a realizacija Programa je u, početnoj, fazi zaključivanja ugovora sa poslodavcima.

4.6. Program zapošljavanja i samozapošljavanja Roma

U 2012. godini nastavljena je realizacija Programa zapošljavanja i samozapošljavanja Roma započetog u 2011. godini, koji direktno implementira Federalni zavod. Po tom programu je omogućeno zapošljavanje i samozapošljavanje 58 Roma, od kojih je 29 pokrenulo vlastiti biznis, dok se 29 zaposlilo kod 15 pravnih osoba. Program će trajati do septembra 2014. godine jer je sedam poslodavaca zaposlilo radnike na period od 36 mjeseci.

Zaključivanjem Memoranduma o razumijevanju za implementaciju Akcionog plana Bosne i Hercegovine za rješavanje problema Roma u oblasti zapošljavanja za 2012. godinu, obezbijedeći su neophodni uvjeti za zapošljavanje Roma u 2013. godini.

Programom zapošljavanja i samozapošljavanja Roma u 2013. godini je omogućeno zapošljavanje 57 Roma kod 28 poslodavaca i samozapošljavanje 24 Roma. Program će trajati do kraja 2015. godine jer je više poslodavaca zaposlilo radnike na period od 24 mjeseca.

Cilj Programa je stimuliranje poslodavaca za zapošljavanje Roma, stvaranje

povoljnijih uvjeta za njihovo samozapošljavanje, te poboljšanje materijalnog položaja i zapošljivosti, ekonomske i socijalne integracija romske populacije u društvene tokove u Federaciji BiH.

U okviru Programa ugovorena su sredstva u iznosu od 586.000,00 KM, od toga sa pravnim osobama 386.000,00 KM i sa fizičkim (samozapošljavanje) 192.000,00 KM.

Tabela 7: Pregled broja zaposlenih i samozaposlenih Roma u 2013. godini, po kantonima

Red. broj	Kanton	Broj poslodavaca	Broj zaposlenih	Broj samozaposlenih	Ugovoreno sredstava u KM
1.	Unsko-sanski	2	2	5	56.000
2.	Posavski	3	3	3	46.000
3.	Tuzlanski	9	21	8	202.000
4.	Zeničko-dobojski	4	12	1	92.000
5.	Srednjobosanski	8	16	5	148.000
6.	Hercegovačko-neretvanski	2	3	0	18.000
7.	Kanton Sarajevo	0	0	2	16.000
UKUPNO		28	57	24	578.000

4.7. Projekat podrške mrežama za socijalnu sigurnost i zapošljavanje (SSNESP)

Cilj Projekta podrške mrežama za socijalnu sigurnost i zapošljavanje (SSNESP) jeste da u periodu od 2010. do 2014. godine, u okviru komponente III, pruži podršku u posredovanju pri zapošljavanju za oko 6.000 osoba koje aktivno traže posao a izgubile su pravo na novčana primanja ili su socijalno ugrožene (osobe sa onesposobljenjem, demobilisani borci, osobe koje su u stanju socijalne potrebe, osobe starije od 40 godina, dugoročno nezaposlene osobe, žrtve nasilja, bivši štíćenici domova za nezbrinutu djecu, povratnici, samohrani roditelji, članovi domaćinstva u kojima niko nije zaposlen, roditelji djece sa posebnim potrebama, tj. osobe registrirane kod službi za zapošljavanje u Federaciji BiH i identificirane kao ugrožene i teško zapošljive i dr.).

Projekat se finansira iz sredstava Federalnog zavoda i kredita kod Međunarodne asocijacije za razvoj (IDA), u saradnji sa Federalnim ministarstvom rada i socijalne politike – Jedinicom za implementaciju projekata socioekonomske podrške, obuke i prezapošljavanja (PIU SESER), a realiziraju ga kantonalne službe za zapošljavanje.

Podršku je dobio veći broj korisnika nego što je predviđeno ciljem Projekta, tako da je Projektom obuhvaćeno 6.762 osobe, od kojih je zaposleno 3.764, samozaposleno 1.524, dok su 1.474 osobe pohađale odgovarajuću obuku (34% za vještine, 12% dokvalifikacija, 25% prekvalifikacija, 28% stručno osposobljavanje i usavršavanje).

Prema kvalifikacijskoj strukturi, 54% korisnika je sa SSS, 12% NK, 24% KV, 3% VKV, 7% sa VSS. Posmatrajući spolnu strukturu, 55% su muškarci, a 45% žene.

Rezultati Projekta su veoma dobri s obzirom na to da je provjerom zaposlenosti u periodu šest, 12 i 18 mjeseci nakon isteka ugovora utvrđeno da je preko 70% korisnika poticaja za zapošljavanje i samozapošljavanje i 40% korisnika poticaja za obuke još uvijek zaposleno.

Za realizaciju Projekta u 2013. godini Federalni zavod je utrošio 2.500.000 KM.

4.8. Program dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja

Programom dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja iz sredstava revolving kreditne linije promijenjen je pristup i koncept kreditiranja iz vlastitih namjenskih sredstava, čime su ta sredstva postala dostupna većem broju korisnika. Sredstva revolving kreditne linije se koriste posredstvom Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine, u

svrhu pružanja posebnih uvjeta za one korisnike koji imaju mogućnost i potrebu da novim zapošljavanjem radne snage ili samozapošljavanjem doprinesu ublažavanju problema nezaposlenosti.

Iznos kredita je:

- za industriju 25.000 KM po novozaposlenom radniku,
- za zanatstvo i usluge 15.000 KM po novozaposlenom radniku,
- za poljoprivrednu proizvodnju 10.000 KM po novozaposlenom radniku.

Rok otplate kredita je do sedam godina za industriju, zanatstvo, usluge i poljoprivrednu proizvodnju, uključujući *grace* period. Na zahtjev korisnika kredita, rok otplate kredita može biti i kraći. *Grace* period je do 12 mjeseci za industriju, zanatstvo, usluge i poljoprivrednu proizvodnju, a dvije godine za poljoprivrednu proizvodnju – zasadi. Kamatna stopa za kreditnu liniju gdje rizik snosi banka je 4% za industriju, zanatstvo i usluge (2% kamata RB FBiH + 2% kamata poslovne banke) i 3% za poljoprivrednu proizvodnju (1,5% kamata RB FBiH + 1,5% kamata poslovne banke). Za kreditnu liniju namijenjenu za zapošljavanje nezaposlenih demobilisanih boraca, gdje rizik snosi Federalni zavod, kamatna stopa je 4% za industriju, zanatstvo i usluge (kamata RB FBiH u skladu sa Ugovorom o komisionim poslovima) i 3% za poljoprivrednu proizvodnju (kamata RB FBiH u skladu sa Ugovorom o komisionim poslovima).

Kredit za kreditnu liniju OZO-010, namijenjenu za održavanje zaposlenosti, utvrđuje se u minimalnom iznosu od 15.000 KM do najviše 500.000 KM ili 5.000 KM po zaposlenom. Rok otplate je do 36 mjeseci, uključujući i *grace* period do šest mjeseci. Kamatna stopa se utvrđuje u visini 5% fiksno na godišnjem nivou.

U izvještajnom periodu su provedene sljedeće aktivnosti:

- po kreditnoj liniji ZZ-260/revolving realizirana su dva kredita, u ukupnom iznosu od 60.000 KM (uz obavezu zapošljavanja tri nova zaposlenika) i
- po kreditnoj liniji OZO-010/održavanje zaposlenosti, poslodavcima su odobrena četiri kredita u ukupnom iznosu od 1.550.000 KM, za zadržavanje postojećeg nivoa zaposlenosti od 310 zaposlenika.

4.9. Program zapošljavanja i zadržavanja mladih u Bosni i Hercegovini (YERP)

Program zapošljavanja i zadržavanja mladih u Bosni i Hercegovini (YERP), koji finansira Vlada Španije putem Fonda za dostizanje milenijskih razvojnih ciljeva (MDG-F) i Volonteri Ujedinjenih nacija (UNV) kroz Specijalni volonterski fond, realizira se u periodu od 2010. do 2013. godine. Provode ga Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP), Fond Ujedinjenih nacija za djecu (UNICEF), Volonteri Ujedinjenih nacija, Populacijski fond Ujedinjenih nacija (UNFPA) i Međunarodna organizacija za migracije (IOM).

U okviru tog programa, Federalni zavod je učestvovao u realizaciji Programa sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva „400+“ i u uspostavi centara za informiranje, savjetovanje i obuku (CISO) u kantonalnim službama za zapošljavanje. Korisnici usluga CISO su nezaposlene osobe dobi do 30 godina, učenici pred izborom daljeg obrazovanja i zanimanja, poslodavci i drugi zainteresirani.⁹

Kao nastavak aktivnosti, a na osnovu Amandmana 1 Memoranduma o razumijevanju između Razvojnog programa Ujedinjenih nacija, Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje, u 2013. godini je sufinansirano zapošljavanje u CISO pri službama za zapošljavanje Tuzlanskog, Posavskog i Zapadnohercegovačkog kantona. Sufinansiranjem

⁹ Detaljan pregled broja korisnika usluga CISO dat je u poglavlju 6.1.

je omogućeno nesmetano odvijanje aktivnosti u CISO u pomenutim službama do kraja 2013. godine.

Za ovu namjenu u 2013. godini je isplaćeno 26.565,21 KM.

4.10. Projekat zapošljavanja mladih (YEP)

Projekat zapošljavanja mladih u BiH (YEP) finansiraju Švicarska agencija za razvoj i saradnju (SDC) i Austrijska razvojna agencija (ADC), a realizira ga njemačka konsultantska firma GOPA u saradnji sa Federalnim zavodom i Zavodom za zapošljavanje Republike Srpske.

U Federaciji BiH je uspostavljeno osam klubova za traženje posla pri kantonalnim službama za zapošljavanje, i to u Travniku, Kaknju, Orašju, Tuzli, Živinicama, Kalesiji, Cazinu i Goraždu, u kojima rade zaposlenici službi posebno obučeni za posao voditelja kluba.

Cilj klubova jeste da pomognu osobama dobi od 18 do 30 godina, koje su na evidenciji nezaposlenih najmanje šest mjeseci, da u što kraćem roku ovladaju tehnikama aktivnog traženja posla i steknu potrebno samopouzdanje radi uspješnog obavljanja razgovora sa potencijalnim poslodavcima. U konkurenciji 16 klubova za traženje posla u Bosni i Hercegovini, na osnovu broja posredovanja i zapošljavanja nezaposlenih osoba, u 2013. godini najboljim je proglašen Klub za traženje posla u Tuzli. O klubovima za traženje posla izrađen je i promotivni film, u kojem su predstavljene priče i iskustva mladih ljudi koji su kroz aktivnosti klubova pronašli posao, a video prilozi su o uspješnim pričama mladih koji su koristili usluge javnih službi za zapošljavanje.

Također, u 2013. godini u okviru YEP-a organizirana su dva foruma o zapošljavanju mladih u Bosni i Hercegovini (Banja Luka i Jahorina), na kojima su okupljeni ključni akteri u oblasti zapošljavanja i promovirana saradnje u oblasti razvoja poduzetništva, kao i usluge javnih službi za zapošljavanje. Na prijedlog Federalnog zavoda, dogovoren je razvoj koncepta *e-learninga* kao *on-line* alata koji će zainteresiranima omogućiti da se informiraju i upoznaju sa svim aspektima poduzetništva (razvoj biznis plana, registracija, mogućnost finansiranja, marketing i dr.).

Također, na osnovu Memoranduma o razumijevanju i saradnji radi realizacije aktivnosti „Razvoj efikasnih politika zapošljavanja u Federaciji BiH“, potpisanog između Federalnog zavoda i YEP-a, uspostavljena je baza podataka od skoro 20.000 poslovnih subjekata u Federaciji BiH, koja će omogućiti kvalitetno ispitivanje potreba poslodavaca za radnom snagom. Na taj način će se steći kvalitetan uvid u kretanje na tržištu rada, odnosno o tome koja zanimanja su tražena, a koja ne. Također, dobijeni podaci će poslužiti za sistemsko kreiranje mjera aktivne politike zapošljavanja.

4.11. Projekat „Stručno osposobljavanje i zapošljavanje šivača autopresvlaka“

Projektom „Stručno osposobljavanje i zapošljavanje šivača za potrebe kompanije Prevent Travnik“ d.o.o., čija je realizacija nastavljena u 2013. godini, predviđeno je stručno osposobljavanje 600 nezaposlenih osoba u zvanje *šivač autopresvlaka*, kao i njihovo zapošljavanje u toj kompaniji.

U realizaciji Projekta, pored Federalnog zavoda, učestvuju Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID), Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Srednjobosanskog kantona, Ministarstvo privrede Srednjobosanskog kantona, Služba za zapošljavanje Srednjobosanskog kantona, Općina Travnik, Mješovita srednja tehnička škola Travnik i Regionalna ekonomska zajednica (REZ).

Vrijednost Projekta je 289.956,00 KM, od čega je Federalni zavod obezbijedio 110.150,00 KM.

4.12. Projekat „Stručno osposobljavanje i zapošljavanje kandidata za zanimanja kovač, CNC operater i mehatroničar“

Federalni zavod je učestvovao u sufinansiranju projekta „Stručno osposobljavanje i zapošljavanje kandidata za zanimanja kovač, CNC operater i mehatroničar“.

U realizaciji Projekta, pored Federalnog zavoda, učestvuju USAID, Općina Kalesija, Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Tuzlanskog kantona, Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona, Mješovita srednja elektrotehnička škola Tuzla, Mješovita srednja škola Kalesija, Regionalna razvojna agencija NERDA i preduzeće UNIS TOK d.o.o. Kalesija.

Stvoreni su uvjeti da se za razvojne potrebe preduzeća UNIS TOK d.o.o. Kalesija, vodećeg proizvođača i izvoznika dijelova za ležajeve u autoindustriji, stručno osposobi i zaposli 100 kovača, CNC operatera i mehatroničara.

Vrijednost Projekta je 62.100,00 KM, a Federalni zavod je učestvovao sa 30.000 KM.

4.13. Projekat Stručno osposobljavanje, usavršavanje i zapošljavanje stolara i tehničara drvoprerade za potrebe preduzeća „AL DIHANI“ d.o.o. Cazin

Cilj projekta Stručno osposobljavanje, usavršavanje i zapošljavanje stolara i tehničara drvoprerade za potrebe preduzeća „AL DIHANI“ d.o.o. Cazin jeste da se obezbijede uvjeti za obuku i zapošljavanje 100 osoba sa evidencije nezaposlenih, a koje će biti angažirane u skladu sa razvojnim potrebama preduzeća „AL DIHANI“ d.o.o. Cazin u toku naredne godine.

Po okončanju programa stručnog osposobljavanja polaznici će biti potpuno osposobljeni za kvalitetno obavljanje poslova koji po svom opisu odgovaraju zvanju/zanimanju: *tehničar finalne obrade drveta i stolar*.

Projekat će u širem smislu doprinijeti daljoj izgradnji i jačanju javnog i privatnog partnerstva s ciljem efikasnijeg rješavanja neusklađenosti ponude i potražnje za radnom snagom, odnosno usklađivanju znanja, vještina i kompetencija radnika sa potrebama tržišta rada.

U realizaciji Projekta, pored Federalnog zavoda, učestvuju USAID, Vlada Unsko-sanskog kantona, Ministarstvo privrede Unsko-sanskog kantona, Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona, JU „Služba za zapošljavanje Unsko-sanskog kantona“, Općina Cazin, JU Mješovita srednja škola „Safet Krupić“, kompanija „AL DIHANI“ d.o.o. Cazin, Centar za promociju lokalnog razvoja PLOD i Razvojna agencija Unsko-sanskog kantona.

Vrijednost Projekta iznosi 89.290,00 KM, a Federalni zavod je za tu namjenu izdvojio 35.480,00 KM.

4.14. Projekat „Uspostava Centra za obrazovanje odraslih i stručno osposobljavanje i zapošljavanje CNC operatera, metalobrusača i obrađivača metala rezanjem za potrebe preduzeća: MANN+HUMMEL BA Tešanj, Pobjeda d.d. Tešanj i Enker d.d. Tešanj“

Projektom „Uspostava Centra za obrazovanje odraslih i stručno osposobljavanje i zapošljavanje CNC operatera, metalobrusača i obrađivača metala rezanjem za potrebe preduzeća: MANN+HUMMEL BA Tešanj, Pobjeda d.d. Tešanj i Enker d.d. Tešanj“

predviđeno je uspostavljanje Centra za obrazovanje odraslih Tešanj, kao i obuka nastavnog osoblja iz mehatronike i andragoških predmeta, adaptacija prostorija učionica za praktičnu obuku, nabavka opreme iz mehatronike i nabavka CNC glodalice.

Nakon uspostavljanja Centra, planirana je obuka za 30 polaznika, osoba sa evidencije nezaposlenih, za zanimanja *CNC operater, metalobrusač i obrađivač metala rezanjem*, kao i njihovo zapošljavanje u pomenutim preduzećima. Ovim projektom uspostavlja se dugoročna infrastruktura za stručno osposobljavanje i usavršavanje odraslih za potrebe poslodavaca, tj. tržište rada.

U realizaciji Projekta, pored Federalnog zavoda, učestvuju USAID, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, Općina Tešanj, MANN+HUMMEL BA Tešanj, Pobjeda d.d. Tešanj i Enker d.d. Tešanj, Mješovita srednja škola Tešanj, DVV International, Agencija za razvoj općine (TRA) i Poslovni obrazovni centar Velenje (R. Slovenija).

Vrijednost Projekta je 186.198,00 KM, a Federalni zavod je sufinansirao Projekat u iznosu od 28.520,00 KM.

4.15. Projekat „Obuka i zapošljavanje kandidata za zanimanje obučar“

Cilj projekta „Obuka i zapošljavanje kandidata za zanimanje obučar“, koji se implementira u saradnji sa Mješovitom srednjom školom iz Visokog, jeste osposobljavanje 80 polaznika, osoba sa evidencije nezaposlenih, za vještine i operativne poslove u zanimanju *obučara*. Nakon završetka obuke, polaznici će pristupiti provjeri i ocjeni stečenog znanja i vještina radi dobivanja odgovarajućeg certifikata i zapošljavanja kod poslodavca „Company D&U“ Visoko.

Projektom će se, u prihvatljivom roku, obezbijediti kvalitet radne snage potreban na tržištu rada i dostići odgovarajući standard u radu neophodan za praćenje najnovijih tehnoloških promjena u procesu proizvodnje.

U realizaciji Projekta, pored Federalnog zavoda, učestvuju USAID, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, JU „Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona“, Mješovita srednja škola Visoko, kompanija „Company D&U“ Visoko i Općina Visoko.

Vrijednost Projekta je 157.140,00 KM, a Federalni zavod je za ovu namjenu izdvojio 68.800,00 KM.

4.16. Program sufinansiranja osposobljavanja nezaposlenih osoba za poznate poslodavce u 2013. godini – „Pobjeda - Rudet“ d.d. Goražde i Unis „Ginex“ d.d. Goražde

Programom je omogućeno osposobljavanje 55 osoba sa evidencije nezaposlenih za obavljanje sljedećih poslova: *izrada, kompletiranje i kontrola detonatorskih kapisli* u kompaniji „Pobjeda - Rudet“ d.d. Goražde, *izrada inicijalnih i pirotehničkih smješa i rad na zapreminskom aparatu i preser* u kompaniji „Unis Ginex“ d.d. Goražde.

Projektom će se, u prihvatljivom roku, obezbijediti kvalitet radne snage potreban na tržištu rada i dostići odgovarajući standard u radu neophodan za praćenje najnovijih tehnoloških promjena u procesu proizvodnje.

U realizaciji Projekta, pored Federalnog zavoda, učestvuju JU „Služba za zapošljavanje Bosansko-podrinjskog kantona“ i kompanije „Pobjeda - Rudet“ d.d. Goražde i „Unis Ginex“ d.d. Goražde.

Vrijednost Projekta je 279.510,00 KM, a Federalni zavod je za tu namjenu izdvojio 118.800,00 KM.

4.17. Projekat „Obuka i zapošljavanje kandidata za zanimanje hemijski tehničar/galvanizer“

Projektom „Obuka i zapošljavanje kandidata za zanimanje hemijski tehničar/galvanizer“ nastoji se riješiti problem nedostatka kvalifikovanih galvanizera za kojima je iskazana potreba na području općine Konjic i šire. Cilj Projekta je organizirati obuku za 20 polaznika – nezaposlenih osoba, koje će se nakon završetka osposobljavanja zaposliti, prvenstveno, u kompaniji „Sur Tec – Eurosaj“.

U realizaciji Projekta, pored Federalnog zavoda, učestvuju USAID, GIZ, Projekat PrilikaPlus, kompanija „Sur Tec – Eurosaj“, Regionalna razvojna agencija REDAH i Općina Konjic.

Vrijednost Projekta je 119.130,00 KM, a Federalni zavod učestvuje sa 48.700,00 KM.

4.18. Program obuke/stručnog osposobljavanja/zapošljavanja u oblasti vinogradarstva i vinarstva

Programom obuke/stručnog osposobljavanja/zapošljavanja u oblasti vinogradarstva i vinarstva predviđena je obuka iz oblasti vinogradarstva i vinarstva za 60 osoba prijavljenih na evidenciju nezaposlenih, kao i za 100 zaposlenih osoba.

Obuka je namijenjena osobama koje imaju odgovarajuće zvanje/zanimanje u hotelijerstvu, ugostiteljstvu i drugim uslužnim i srodnim djelatnostima iz oblasti vinarstva i vinogradarstva, kao i onima koji žele o tome više da nauče.

Sredstva za realizaciju ovog programa, u iznosu od 360.000,00 KM, u cijelosti je obezbijedila Vlada Federacije BiH, Federalno ministarstvo rada i socijalne politike je nosilac Programa, Federalni zavod implementator, a Grupa BH klaster konkurentnosti vinogradarsko-vinarskog sektora je organizator obuke i korisnik sredstava.

Izvršena je obuka, prvi ciklus, iz somelijerstva i poznavanja vinske kulture za 104 polaznika koji, nakon testiranja radi provjere stečenog znanja, dobivaju međunarodno priznat certifikat od Asocijacije WSET iz Londona. Polaznici će stečena znanja moći da primijene u praksi, odnosno u poslu koji je u vezi sa ugostiteljstvom, marketingom, vinskim turizmom i slično, a 16 osoba se već zaposlilo.

U 2013. godini Federalni zavod je uplatio 50% odobrenih sredstava, odnosno 180.000,00 KM, a drugu polovinu sredstava Federalni zavod će Grupi BH klaster isplatiti nakon što završi obuku za svih 160 polaznika.

4.19. Adriatic Welfare Mix

U 2013. godini nastavljena je implementacija projekta Adriatic Welfare Mix „Lokalno upravljanje razvojem i integracijom sistema socijalne zaštite ka sistemu mješovite socijalne zaštite u Jadranskoj oblasti“. Riječ je projektu Evropske unije koji je odobren u okviru Instrumenta za prepristupnu pomoć (IPA) – Prekogranična saradnja u Jadranskoj oblasti.¹⁰

Ukupna vrijednost Projekta iznosi 2.712.220 eura, a implementira se u saradnji 10 partnera iz pet zemalja Jadranske oblasti:

1. Albanija: Općina Tirana – vodeći partner, Nacionalni centar za socijalne studije Tirana (NVO), Udruženje za žene sa socijalnim problemima „Dures“ i općinska jedinica Tirana br. 9
2. Bosna i Hercegovina: Federalni zavod za zapošljavanje, Sarajevo
3. Hrvatska: Zdravi grad, Split (NVO)

¹⁰ Prioritet 1., mjera 1.3., Mreža socijalnog rada & zdravlja

4. Italija: Regione Abruzzo, COOSS Marche Onlus Ancona i Općina Pesaro
5. Crna Gora: Općina Ulcinj.

Projekat se temelji na uspostavljanju jadranskog, mješovitog, modela socijalne zaštite uz poštovanje specifičnosti i različitosti jadranskih zemalja. Mješoviti model socijalne zaštite je glavni model koji se promovira u Evropskoj uniji umjesto modela socijalne države.

U 2013. godini Federalni zavod je aktivno učestvovao u radu i organizaciji sljedećih skupova:

- *Regionalne konferencije „Social Welfare Day“, održane 16.5.2013. godine u Tirani,*
- *Međunarodne radionice „The Labour Market in the Adriatic Macroregion” – The role of the Post Secondary Vocational Educational Training”, održane 28.8.2013. godine u Ankoni,*
- *Regionalnog okruglog stola „Ispitivanje i procjena tržišta rada u Bosni i Hercegovini“, održanog 12.12.2013. godine u Sarajevu.*

Također, za potrebe ovog projekta, izrađeni su operativni priručnici za uspostavljanje upravljanja projektima finansiranim od Evropske unije, a provedena je i obuka članova projektnog tima za korištenje IT alata MS Project Management.

S obzirom na to da je u fokusu Projekta razvoj socijalnog poduzetništva, izrađeni su:

- *Studija o stanju pravne regulative*
- *Studija o stanju tržišta rada u specifičnim segmentima – ciljana grupa pogodna za socijalno preduzeće*
- *Opći business plan organizacije socijalnog preduzeća.*

4.21. Projekat „Active Qualification in Tourism“ (AQUIT)

U 2013. godini potpisan je Memorandum o razumijevanju između Federalnog zavoda, Instituta za stručno obrazovanje i lično usavršavanje (BEST) iz Beča i Zavoda Papilot iz Ljubljane.

Potpisnici su dogovorili saradnju na realizaciji zajedničkih projekata u oblasti aktivnih politika zapošljavanja, u smislu razvoja novih pristupa, mjera te programa obuke i certificiranja, usmjerenih prema osobama na evidenciji nezaposlenih u Federaciji BiH, a radi podizanja njihove konkurentnosti na tržištu rada, efikasnijeg i kvalitetnijeg zapošljavanja.

U skladu sa potpisanim Memorandumom, a radi povećanja kompetencija nezaposlenih osoba u oblasti turizma, pripremljen je zajednički projekat „Aquit“, s kojim se apliciralo za sredstva Austrijske razvojne agencije (ADA).

Početak realizacije Projekta, koji će trajati dvije godine, predviđen je u 2014. godini.

4.22. Sajmovi zapošljavanja

Federalni zavod je, u skladu sa programskim aktivnostima, podržao održavanje sajmova zapošljavanja koje su organizirale kantonalne službe za zapošljavanje. Riječ je, prije svega, o sajmovima koji se već tradicionalno održavaju u Zeničko-dobojskom, Srednjobosanskom i Kantonu Sarajevo.

Sajam zapošljavanja 2013 Srednjobosanskog kantona održan je 5. i 6.6.2013. godine u Vitezu, a Sajam zapošljavanja 2013 Zenica 24.4.2013. godine u Zenici. Na oba sajma svoje potrebe za zapošljavanjem novih radnika iskazalo je po 50 poslodavaca koji su tražili nešto više od 1.000 osoba. Također, u okviru oba sajma omogućeno je uspostavljanje

neposrednog kontakta između poslodavaca i nezaposlenih osoba, te su organizirani okrugli stolovi na kojima su učestvovali ključni akteri u oblasti zapošljavanja – predstavnici javnih službi za zapošljavanje, poslodavci, nezaposleni i predstavnici akademske zajednice.

Za potrebe održavanja tih sajмова Federalni zavod je izdvojio 20.000,00 KM.

Isto tako, Federalni zavod je podržao održavanje, petog, Sajma zapošljavanja „JobFAIR'13 – Iskoristi svoju šansu“, koji je održan 16. i 17.12.2013. godine u Sarajevu. Na Sajmu su se okupili studenti i diplomci tehničko-tehnoloških usmjerenja kako bi se u neposrednom kontaktu sa kompanijama koje posluju u relevantnim djelatnostima predstavili na najbolji način.

Za ovu namjenu Federalni zavod je izdvojio 1.500,00 KM.

Također, Federalni zavod je, u saradnji sa kompanijama „Development Studio d.o.o./Posao.ba“, „Mojposao.net“ iz Hrvatske i „Infostud“ iz Srbije, učestvovao u organizaciji četvrtog regionalnog projekta „Virtuelni dan karijera i znanja“ održanog u periodu od 16. do 23.10.2013. godine.

Cilj Projekta je da se predstave najuspješnije kompanije iz BiH, Hrvatske i Srbije koje nude mogućnost zaposlenja na regionalnom nivou, odnosno obrazovne ustanove koje nude programe osposobljavanja i usavršavanja, te naj način svim posjetiteljima obezbijede najnovije informacije o trendu na tržištu rada u regiji i šire.

Za ovu namjenu Federalni zavod je izdvojio 4.000,00 KM.

4.23. Aktivnosti kantonalnih službi za zapošljavanje

Pored sredstava koje je obezbijedio Federalni zavod za realizaciju mjera aktivne politike zapošljavanja u 2013. godini, kantonalne službe za zapošljavanje su svojim sredstvima ili uz pomoć drugih institucija implementirale sljedeće programe:

Tabela 8: Pregled aktivnosti kantonalnih službi za zapošljavanje

Red. broj	Služba za zapošljavanje (kanton)	Naziv mjere / programa	Ciljna grupa	Izvor finansiranja	Utrošeno sredstava (KM)	Broj korisnika
1.	Tuzlanski	Program obavljanja volonerskog/pripravničkog staža boraca i članova njihovih porodica	Borci i članovi njihovih porodica sa visokom stručnom spremom	Budžet Tuzlanskog kantona - Ministarstvo za boračka pitanja	1.050.000,00	253
		II Program zapošljavanja Roma	Romi prijavljeni na evidenciju nezaposlenih	Budžet Tuzlanskog kantona - Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak	50.400,00	7
		Program mjera za socijalno zbrinjavanje zaposlenika koji su u procesu stečaja, likvidacije, restrukturiranja i privatizacije preduzeća ostali ili ostaju bez posla	Nezaposlene osobe – bivši zaposlenici kompanija „Livnica“, TTU, „Aida“ i „Elektromontaža“	Budžet Tuzlanskog kantona	888.316,27	59

Red. broj	Služba za zapošljavanje (kanton)	Naziv mjere / programa	Ciljna grupa	Izvor finansiranja	Utrošeno sredstava (KM)	Broj korisnika
2.	Zeničko-dobojski	Program zapošljavanja pripravnika sa visokom stručnom spremom	Mlade osobe sa visokom stručnom spremom	Vlada Zeničko-dobojskog kantona	480.000,00	106
3.	Sarajevo	Program javnih radova	Nezaposlene osobe	Služba za zapošljavanje	601.256,00	400
		Program sufinansiranja zapošljavanja pripravnika	Nezaposlene osobe bez radnog iskustva	Služba za zapošljavanje	1.950.314,00	300
		Program obuke, dokvalifikacije, prekvalifikacije i srednjoškolskog obrazovanja	Nezaposlene osobe	Služba za zapošljavanje	377.430,00	126
		Program sufinansiranja zapošljavanja 800+	Nezaposlene osobe sa radnim iskustvom	Služba za zapošljavanje	2.880.000,00	800
4.	Bosansko-podrinjski	Program jačanja konkurentnosti na tržištu rada „Prvo radno iskustvo“ za osobe sa visokom/višom stručnom spremom kroz volonterski rad	Mladi sa visokom i višom stručnom spremom	Služba za zapošljavanje	84.000,00	37
		Program obuke u 2013. godini (informatika, engleski i njemački jezik)	Mladi	Služba za zapošljavanje	40.000,00	135
		Program sufinansiranja zapošljavanja „Posao za sve 2013“	Članovi porodica u kojima nije zaposlen ni jedan član	Služba za zapošljavanje	216.000,00	40

Realizacijom navedenih mjera i programa odobreno je i ugovoreno 8.617.716,27 KM radi zapošljavanja 2.263 osobe.

4.24. Zapošljavanje bosanskohercegovačkih zdravstvenih radnika - njegovatelja u Saveznoj Republici Njemačkoj

Nakon Dogovora o posredovanju pri zapošljavanju radnika iz Bosne i Hercegovine u Saveznoj Republici Njemačkoj, potpisanog između Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine i Centralnog ureda za međunarodno stručno posredovanje Savezne agencije za rad Njemačke, direktori Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine, Federalnog zavoda, Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske i Zavoda za zapošljavanje Brčko distrikta BiH potpisali su Operativni protokol za provođenje Dogovora. S tim u vezi objavljena su dva javna poziva za prijavu za zapošljavanje radnika za zdravstvenu njegu u Njemačkoj: prvi u aprilu 2013. godine, koji je trajao 30 dana kao probni, i drugi u oktobru 2013. godine, koji je trajno otvoren.

Do kraja 2013. godine iz Federacije BiH u Njemačkoj su dobile zaposlenje 73 osobe zdravstvena radnika – njegovatelja starih osoba.

4.25. Ferijalni rad studenata u Saveznoj Republici Njemačkoj

U okviru Programa angažiranja studenata iz Bosne i Hercegovine za ferijalni rad tokom ljetnog raspusta u Saveznoj Republici Njemačkoj, krajem 2013. godine, po dostavljanju

podataka od Federalnog zavoda, Agencija za rad i zapošljavanje BiH je obavila testiranje kandidata/studenata za ferijalni rad u 2014. godini.

Od 227 studenata, upisanih na univerzitetu u Federaciji BiH, koji su aplicirali za ovaj program, njih 160 je pristupilo testiranju. Kriterije poznavanja njemačkog jezika zadovoljio je 101 student, od kojih je 98 u propisanom roku dostavilo uredno popunjene aplikacije.

Centralnom uredu za posredovanje u međunarodnom i stručnom zapošljavanju (ZAV) Savezne agencije za rad SR Njemačke upućene su aplikacije studenata na dalje postupanje.

I prethodnih godina studenti su uglavnom bili angažirani u oblasti hotelijerstva, gastronomije, poljoprivrede i konsaltinga. Radno vrijeme, plaća i ostali radni uvjeti usklađeni su sa tarifnim odredbama Njemačke, a strani studenti na ferijalnom radu na odgovarajućim poslovima ravnopravni su sa njemačkim radnicima.

5. ZAPOŠLJAVANJE STRANIH DRŽAVLJANA

Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba regulirano je da je Federalni zavod nadležan za odobravanje zapošljavanja stranih državljana i osoba bez državljanstva na prijedlog kantonalnih službi za zapošljavanje, a u skladu sa Zakonom o zapošljavanju stranaca („Službene novine Federacije BiH“, broj 111/12), Zakonom o kretanju i boravku stranaca i azilu („Službeni glasnik BiH“, br. 36/08 i 87/12) i Procedurom za izdavanje radne dozvole od 6.6.2011. godine, kojima su, između ostalog, definirani uvjeti i način izdavanja te kvota radnih dozvola.¹¹

U izvještajnom periodu izdato je 1.326 radnih dozvola stranim državljanima na period od tri mjeseca do jedne godine, što je više za 93 dozvole nego prethodne godine. Radne dozvole uglavnom su date stranim državljanima koji su osnivači firmi u Federaciji BiH ili su u njima direktori i izvršni direktori. Najviše radnih dozvola izdato je za rad u oblasti trgovine, prerađivačke industrije, obrazovanja, finansijskog posredovanja i uslužnih djelatnosti.

U 2013. godini odbijeno je pet zahtjeva za izdavanje odobrenja za radnu dozvolu stranom državljaninu.

Od 1.326 stranih državljana kojima je data radna dozvola (iz 55 zemalja), 55 je NK, 24 PK, pet NSS, 147 KV, 44 VKV, 327 SSS, 57 VŠS i 667 VSS. Razlog izdavanja radnih dozvola strancima sa nižim stepenom obrazovanja i kvalifikacije je to što određeni broj stranaca upisanih u sudski registar (osnivači firmi, direktori i izvršni direktori), a za koje u skladu sa važećim propisima u postupku zapošljavanja nije od uticaja stručna sprema niti se vrši provjera da li na evidenciji nezaposlenih ima osoba koje ispunjavaju uvjete poslodavca, zbog trajanja procesa priznavanja diplome, i pored toga što imaju viši stepen obrazovanja, uz zahtjev dostavljaju diplome o najnižem stepenu obrazovanja i kvalifikacije koje posjeduju.

U skladu sa Odlukom o utvrđivanju godišnje kvote radnih dozvola za zapošljavanje stranaca u Bosni i Hercegovini za 2013. godinu („Službeni glasnik BiH“, broj 101/2012), Agenciji za rad i zapošljavanje BiH su tromjesečno dostavljani podaci o izdatim radnim dozvolama po djelatnostima i zanimanjima radi upoređivanja sa Prijedlogom potreba za zapošljavanje stranaca u 2013. godini.

¹¹ Vijeće ministara Bosne i Hercegovine donijelo je Odluku o utvrđivanju godišnje kvote radnih dozvola za zapošljavanje stranaca u Bosni i Hercegovini za 2013. godinu, VM broj 201/12 od 28. novembra 2012. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 101), kojom je utvrđeno da godišnja kvota za produženje i novo zapošljavanje stranaca u Bosni i Hercegovini iznosi 2.122 radne dozvole, od kojih se na Federaciju BiH odnosi 917. Godišnja kvota za novo zapošljavanje u Federaciji BiH iznosi 295 radnih dozvola, a za produženje već izdatih radnih dozvola 622.

U 2013. godini od 917 radnih dozvola koje se računaju u kvotu izdato je 614, od kojih se na novoizdate odnosi 246, a na produžene 368.

Pored radnih dozvola koje se računaju u kvotu, izdato je 712 radnih dozvola koje se ne računaju u kvotu prema članu 79. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu.¹²

U svrhu izvještavanja radi ispunjenja uvjeta za liberalizaciju viznog režima Bosne i Hercegovine, kao i izvještavanja radi izrade Migracionog profila BiH za 2013. godinu, Agenciji za rad i zapošljavanje BiH dostavljeni su podaci o izdatim, produženim, poništenim i važećim radnim dozvolama za strance po državama porijekla, djelatnostima, kvalifikaciji, godinama života i spolu.

Tabela 9: Broj izdatih radnih dozvola u Federaciji BiH u 2013. godini, po kvartalima

2013. godina	RADNE DOZVOLE KOJE SE RAČUNAJU U KVOTU UTVRĐENU ODLUKOM VIJEĆA MINISTARA BIH			RADNE DOZVOLE KOJE SE NE RAČUNAJU U KVOTU PO Čl. 79. ZAKONA	UKUPNO IZDATE RADNE DOZVOLE
	PRODUŽENE	NOVOIZDATE	UKUPNO KVOTA		
01.01. – 31.03.	73	35	108	161	269
01.04. – 30.06.	96	62	158	155	313
01.07. – 30.09.	87	68	155	123	278
01.10. – 31.12.	112	81	193	273	466
01.01. – 31.12.	368	246	614	712	1.326

Tabela 10: Pregled izdatih radnih dozvola u Federaciji BiH u 2013. godini, po državama i kvalifikacionoj strukturi

Red. br.	DRŽAVA	KVALIFIKACIONA STRUKTURA								Ukupno
		NK	PK	NSS	KV	VKV	SSS	VŠS	VSS	
1.	Turska	18	3	0	7	0	43	4	256	331
2.	Srbija	0	10	1	73	41	53	4	53	235
3.	Hrvatska	5	2	1	12	1	51	19	88	179
4.	Kina	4	0	3	19	0	52	2	4	84
5.	Italija	10	0	0	1	0	27	1	9	48
6.	Slovenija	0	0	0	1	0	8	5	30	44
7.	Crna Gora	4	3	0	5	0	9	1	21	43
8.	Makedonija	2	6	0	10	0	12	0	12	42
9.	Njemačka	2	0	0	4	0	14	1	15	36
10.	Austrija	0	0	0	6	1	6	0	20	33
11.	Kuvajt	0	0	0	0	0	14	2	12	28
12.	Egipat	1	0	0	0	0	1	0	15	17
13.	Saudijska Arabija	0	0	0	0	0	1	0	14	15
14.	Francuska	0	0	0	2	0	0	5	7	14

¹² U skladu sa članom 79. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu „Radna dozvola može se izdati nezavisno od utvrđene godišnje kvote radnih dozvola u sljedećim slučajevima: a) strancu koji ima obrazovanje koje odgovara visokom obrazovanju, završenom postdiplomskom ili doktorskom studiju u BiH; b) strancu čiji se rad u BiH zasniva na međunarodnom sporazumu; c) strancu koji obavlja ključne poslove u poslovnom subjektu, a koji nije izuzet od potrebe posjedovanja radne dozvole na osnovu međunarodnog sporazuma; d) učiteljima ili nastavnicima koji izvode ili pomažu u nastavi u obrazovnim ustanovama zbog svog specifičnog znanja; e) profesionalnim sportistima ili sportskim radnicima koji na osnovu valjano zaključenog ugovora rade u BiH; f) strancu koji je u bračnoj ili vanbračnoj zajednici sa strancem sa odobrenim stalnim boravkom u BiH ili je dijete stranca sa odobrenim stalnim boravkom u BiH.“

Red. br.	DRŽAVA	KVALIFIKACIONA STRUKTURA								Ukupno
		NK	PK	NSS	KV	VKV	SSS	VŠS	VSS	
15.	Iran	0	0	0	0	0	0	5	9	14
16.	Indija	0	0	0	0	0	1	0	13	14
17.	Sirija	2	0	0	0	0	5	1	6	14
18.	Sjedinjene Američke Države	1	0	0	0	0	4	0	8	13
19.	Libija	2	0	0	0	0	1	0	9	12
20.	Nizozemska	2	0	0	2	0	3	0	1	8
21.	Mađarska	0	0	0	0	0	1	1	6	8
22.	Ujedinjeno Kraljevstvo	0	0	0	0	0	0	1	5	6
23.	Poljska	0	0	0	0	0	1	0	5	6
24.	Rumunija	0	0	0	4	0	1	0	1	6
25.	Jordan	0	0	0	0	0	1	0	5	6
26.	Slovačka	0	0	0	0	0	3	0	3	6
27.	Albanija	0	0	0	0	0	0	0	5	5
28.	Bugarska	0	0	0	0	0	1	1	3	5
29.	Španija	0	0	0	0	0	0	1	4	5
30.	Malezija	0	0	0	0	0	0	0	4	4
31.	Bahrein	1	0	0	0	0	1	0	2	4
32.	Pakistan	0	0	0	0	0	0	0	4	4
33.	Ukrajina	0	0	0	0	0	2	0	1	3
34.	Brazil	0	0	0	0	0	2	1	0	3
35.	Češka	0	0	0	0	0	0	0	3	3
36.	Kanada	0	0	0	0	0	1	0	1	2
37.	Republika Koreja	0	0	0	0	0	0	0	2	2
38.	Danska	0	0	0	0	0	1	0	1	2
39.	Grčka	0	0	0	0	0	0	0	2	2
40.	Švicarska	0	0	0	0	0	1	1	0	2
41.	Švedska	0	0	0	1	0	0	1	0	2
42.	Senegal	0	0	0	0	0	2	0	0	2
43.	Ruska Federacija	0	0	0	0	0	0	0	2	2
44.	Australija	0	0	0	0	0	0	0	1	1
45.	Alžir	0	0	0	0	0	1	0	0	1
46.	Belgija	0	0	0	0	0	0	0	1	1
47.	Irska	0	0	0	0	0	0	0	1	1
48.	Japan	0	0	0	0	0	1	0	0	1
49.	Južna Afrika	0	0	0	0	0	1	0	0	1
50.	Kamerun	0	0	0	0	0	1	0	0	1
51.	Kirgistan	0	0	0	0	0	0	0	1	1
52.	Tunis	1	0	0	0	0	0	0	0	1
53.	Uzbekistan	0	0	0	0	0	0	0	1	1
54.	Nepal	0	0	0	0	1	0	0	0	1
55.	Indonezija	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Ukupno		55	24	5	147	44	327	57	667	1.326

Od ukupno izdatih radnih dozvola stranim državljanima, na Kanton Sarajevo se odnosi 55,05%, Hercegovačko-neretvanski 9,28%, Tuzlanski 9,20%, Zeničko-dobojski 8,22%,

Unsko-sanski 6,48%, Srednjobosanski 3,17%, Zapadnohercegovački 3,70%, Bosansko-podrinjski 2,11%, Posavski 1,81% i 0,98% na Kanton 10.

6. PROFESIONALNA ORIJENTACIJA I SELEKCIJA

U skladu sa zakonskim nadležnostima, Federalni zavod je i u 2013. godini pružao pomoć u realiziranju programa profesionalne orijentacije, obuke i prekvalifikacije za nezaposlene osobe i njihovo ponovno zapošljavanje na odgovarajućim poslovima.

Također, kontinuirano, zajedno sa kantonalnim službama za zapošljavanje i obrazovnim institucijama, provodi aktivnosti radi iznalaženja načina za usklađivanje obrazovnih programa sa kadrovskim potrebama poslodavaca.

S tim u vezi, predstavnici Federalnog zavoda su u stručnom timu za izradu Strateških pravaca razvoja karijerne orijentacije u Federaciji BiH, čiji je nosilac aktivnosti Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke. Taj dokument će biti polazište za razvoj i unapređenje djelatnosti karijerne orijentacije u javnim službama za zapošljavanje, što će rezultirati, između ostalog, boljom informisanošću učenika i studenata o potrebama tržišta rada i konkurentnošću radne snage.

U javnim službama za zapošljavanje u Federaciji BiH rad u oblasti profesionalne orijentacije temelji se na načelima Rezolucije o cjeloživotnoj karijernoj orijentaciji, koju je usvojilo Vijeće ministara EU 2004. godine, kao i Rezolucije iz 2008. godine.

Javne službe za zapošljavanje u Federaciji BiH usluge iz ove oblasti pružaju učenicima, studentima, nezaposlenim osobama, tražiocima zaposlenja i poslodavcima.

6.1. Aktivnosti usmjerene prema nezaposlenim osobama (u biroima za zapošljavanje, CISO i klubovima za traženje posla)

U općinskim biroima za zapošljavanje u Federaciji BiH u 2013. godini je 9.596 nezaposlenih osoba učestvovalo u grupnom informiranju o pravima i obavezama po osnovu nezaposlenosti. Upoznavanje sa tehnikama aktivnog traženja posla kroz radionice o pisanju biografije i prpratnog pisma, te radionice pripreme za intervju sa poslodavcima prošlo je 2.141 osoba.

Tabela 11: Prikaz broja korisnika grupnog informiranja u općinskim biroima za zapošljavanje u Federaciji BiH

Red. broj	Kanton (lokacija)	Grupno informiranje – općenito (broj korisnika)	Grupno informiranje o aktivnom traženju posla (broj korisnika)
1	2	3	4
1.	Unsko-sanski (Bihać)	398	324
2.	Posavski (Odžak)	127	-
3.	Zeničko-dobojski (Zenica)	2454	1432
4.	Srednjobosanski (Vitez)	5692	385
5.	Hercegovačko-neretvanski (Mostar)	n/a	n/a
6.	Kanton Sarajevo (Sarajevo)	925	-
	UKUPNO	9.596	2.141

Deset CISO u Federaciji BiH u 2013. godini pružalo je usluge mladim nezaposlenim osobama dobi do 30 godina. Info seminar je pohađalo 2.418 osoba, radionice za pisanje biografije i popratnog pisma 2.060, radionice pripreme za razgovor sa poslodavcem 1.363, a 1.009 osoba je koristilo uslugu individualnog savjetovanja i izrade individualnog plana zapošljavanja. Informacije o regularnim migracijama dobilo je 1.706 osoba. Zaposlilo se 528 korisnika CISO.

Tabela 12: Broj korisnika usluga CISO

Red. broj	Kanton (lokacija)	Info seminar	Radionica-priprema CV-a i popratnog pisma	Radionica razgovora sa poslodavcem	Individualno savjetovanje/plan zapošljavanja	Informacije o regularnim migracijama	Zaposlilo se
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Unsko-sanski (Bihać)	260	225	225	73	258	37
2.	Posavski (Odžak)	172	124	50	58	-	103
3.	Zeničko-dobojski (Zenica)	548	474	408	369	221	52
4.	Tuzlanski (Tuzla)	353	116	116	104	353	157
5.	Srednjobosanski (Vitez)	0	64	0	39	19	4
6.	Bosansko-podrinjski (Goražde)	109	84	77	-	-	30
7.	Hercegovačko-neretvanski (Mostar)	68	68	68	38	-	n/a
8.	Kanton Sarajevo (Sarajevo)	890	887	401	221	890	115
9.	Kanton 10 (Livno)	18	18	18	107	19	30
10.	Zapadnohercegovački (Grude)	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
UKUPNO		2.418	2.060	1.363	1.009	1.706	528

Projektom zapošljavanja mladih u BiH (YEP) u Federaciji BiH je otvoreno osam klubova za traženje posla, gdje mlade nezaposlene osobe mogu dobiti kontinuiranu pomoć u vezi sa traženjem posla. Klubovi funkcioniraju kroz tri segmenta: grupa za podršku, radionice za sticanje vještina potrebnih za traženje posla i informiranje o slobodnim radnim mjestima. Radionice traju po tri sedmice.

Tabela 13: Broj korisnika usluga klubova za traženje posla

Red. broj	Kanton (lokacija)	Ukupan broj korisnika	Zaposlilo se
1	2	3	4
1.	Unsko-sanski (Cazin)	13	1
2.	Posavski (Orašje)	29	4
3.	Srednjobosanski (Travnik)	58	25
4.	Tuzlanski (Tuzla, Živinice, Kalesija)	286	69
5.	Zeničko-dobojski (Kakanj)	20	1
6.	Bosansko-podrinjski (Goražde)	31	8
UKUPNO		437	108

6.2. Aktivnosti usmjerene prema učenicima i obrazovnom sistemu

Federalni zavod je u saradnji sa kantonalnim službama za zapošljavanje uspostavio sistem redovnog profesionalnog informiranja u osnovnim i srednjim školama u Federaciji BiH radi upoznavanja učenika o značaju izbora daljeg obrazovanja i uključivanja na tržište rada. Tokom 2013. godine u aktivnosti profesionalnog informiranja¹³ uključeno je 229 osnovnih škola i 18.659 učenika, te 132 srednje škole i 14.701 učenik. Također, u pojedinim kantonima profesionalno informiranje je organizirano i na određenim fakultetima.

Ovisno o uspostavljenom sistemu u kantonalnim službama za zapošljavanje, profesionalno informiranje obavljaju zaposlenici općinskih biroa i karijerni savjetnici iz CISO. Pored toga, u određenim službama za zapošljavanje CISO je pokrenuo aktivnosti sa visokoškolskim ustanovama, informirajući i savjetujući studente o uključivanju na tržište rada.

Federalni zavod učestvuje u implementaciji Operativnog plana aktivnosti na provođenju mjera i preporuka sadržanih u Analizi stanja u oblasti srednjeg obrazovanja s prijedlogom mjera za usklađivanje obrazovanja s potrebama privrede u Federaciji BiH, za čiju je koordinaciju zaduženo Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke.

Nastavljena je dugogodišnja saradnja sa Njemačkim internacionalnim društvom (GIZ), koje provodi projekat „Podrška obrazovanju odraslih u BiH“.

7. ISPITIVANJE TRŽIŠTA RADA

U 2013. godini je izrađena jedinstvena baza podataka o kompanijama za potrebe unapređenja projekta Ispitivanje tržišta rada. Bazu je razvila „Agencija TEC“ d.o.o. Sarajevo u okviru projekta „Razvoj efikasnih politika zapošljavanja u Federaciji BiH“.

U bazi su evidentirani podaci o kompanijama iz Federacije BiH, uključujući i njihove završne izvještaje koji se dostavljaju Agenciji za finansijske informatičke i posredničke usluge (AFIP), kao i drugi analitički podaci.

Izradu baze podataka su podržali Federalni zavod i GOPA – Predstavništvo u BiH.

8. AKTIVNOSTI NA UNAPREĐENJU RADA FEDERALNOG ZAVODA I KANTONALNIH SLUŽBI ZA ZAPOSŁJAVANJE

8.1. Objavljivanje biografija na internet stranici Federalnog zavoda

Pokretanjem nove, za poslodavce, web stranice Federalnog zavoda stvorena je mogućnost da poslodavci besplatno, uz registraciju, objavljuju oglase o slobodnim radnim mjestima. Istovremeno, nezaposlene osobe svakodnevno putem elektronske pošte primaju obavještenja o navedenim oglasima za posao. Osim službenom elektronskom poštom, veliki dio komunikacije sa korisnicima obavljan je preko zvaničnog profila Federalnog zavoda na socijalnoj mreži *Facebook*.

Radi unapređenja funkcionalnosti web stranice, polovinom 2013. godine, uvedena je nova opcija koja omogućava osobama koje traže posao da svoju biografiju postavie na ovu web stranicu, a biografije mogu pregledati registrirani poslodavci, što predstavlja unapređenje funkcije posredovanja u zapošljavanju.

Do kraja 2013. godine postavljeno je 1.519 biografija.

¹³ U zbiri broj nisu uključeni podaci za Zapadnohercegovački kanton, u kojem se ne provodi ova aktivnost

8.2. Formiranje Sektora za upravljanje projektima finansiranim iz fondova EU i drugih dostupnih fondova

Krajem 2013. godine u Federalnom zavodu je formiran Sektor za upravljanje projektima finansiranim iz fondova EU i drugih dostupnih fondova. Odlukom o unutrašnjoj organizaciji utvrđeno je da će se u tom sektoru obavljati poslovi koji se odnose na uspostavu sistema, pripreme, istraživanja i analize; provođenja tendera, realizacije projekata; ugovaranja; praćenja provođenja ugovora; finansijskog upravljanja, vođenja svih evidencija i kreiranja izvještaja, koordinacije sudionika i aktivnosti u vezi sa upravljanjem i vrednovanjem projekata EU, uključujući projekte prekogranične, transnacionalne i međunarodne saradnje, uspostave i razvoja informacionog sistema za upravljanje projektima EU i drugi poslovi iz ove oblasti.

U sklopu postojećeg projekta „Adriatic Welfare Mix“, u kojem učestvuje Federalni zavod, 12.12.2013. godine održan je Okrugli sto pod nazivom „Ispitivanje i procjena tržišta rada u Bosni i Hercegovini“.

U okviru komponente II Instrumenta pretpristupne pomoći IPA, Federalni zavod je u svojstvu lidera iz Bosne i Hercegovine podnio aplikaciju za učešće u Projektu Cross-border Programme Bosnia and Herzegovina-Monenegro, 2007-2013, mjera 1.1 (Cross-border economic development initiatives with an emphasis on tourism and rural development).

Novom uredbom o uspostavi instrumenta IPA II ukida se podjela na prijašnjih pet komponenti, a uvode se područja politika u okviru kojih će biti provedene različite intervencije, radi pružanja pomoći državama korisnicama u provedbi potrebnih reformi za približavanje i, u konačnici, za članstvo u Evropsku uniju. Posebni ciljevi su formulirani u skladu s Kopenhagenskim kriterijima i zasnivaju se na potrebama svake zemlje korisnice prema njezinoj individualnoj agendi pristupanja.

Prema novoj uredbi, područja politika su: Proces tranzicije prema članstvu i izgradnja kapaciteta; Regionalni razvoj; Zapošljavanje, socijalne politike i razvoj ljudskih resursa; Poljoprivreda i ruralni razvoj i Regionalna i teritorijalna suradnja.

8.3. Projekat Evropske unije u Bosni i Hercegovini – „Izgradnja institucija i kapaciteta u sektoru zapošljavanja u Bosni i Hercegovini“ (ICBES)

U 2013. godini je završena implementacija dvogodišnjeg projekta „Izgradnja institucija i kapaciteta u sektoru zapošljavanja u Bosni i Hercegovini“ – ICBES (EuropeAid/127017/C/SER/BA, 2011-2013), čija je ukupna vrijednost 2.382.400,00 eura.

Projekat je u cijelosti finansirala Delegacija Evropske unije u BiH, u okviru sveobuhvatne podrške unapređenju efikasnosti javnih institucija na tržište rada u BiH.

Postignuti rezultati:

- razvijeni su indikatori tržišta rada u saradnji sa Projektom zapošljavanja mladih u BiH (YEP),
- razvijene su politike zapošljavanja i strateške smjernice,
- razvijeni su indikatori za monitoring i evaluaciju,
- uspostavljena su 22 lokalna partnerstva za zapošljavanje,
- u 19 općinskih biroa za zapošljavanje u BiH pokrenute su aktivnosti na uspostavljanju „modul biroa“,
- izrađeni su odgovarajući stručni dokumenti: priručnici, vodiči i pravilnici koji će olakšati rad javnih službi za zapošljavanje u BiH.

8.4. Stručno osposobljavanje zaposlenika

Strateški prioritet Federalnog zavoda u upravljanju ljudskim resursima jeste uspostavljanje održivog koncepta kontinuirane edukacije zaposlenika radi povećanja nivoa njihovih kompetencija, općeg i stručnog znanja, što dovodi do jačanja institucionalnih kapaciteta Federalnog zavoda. Osposobljavanje i usavršavanje zaposlenika provodi se u skladu sa Politikom kvaliteta i godišnjim Programom edukacije zaposlenika koji obuhvata niz kontinuiranih aktivnosti (seminari, radionice, kursevi, radno-edukativni sastanci), a o izvršenoj edukaciji se sačinjava godišnji izvještaj.

Ovisno o opisu poslova i odgovornosti zaposlenika, provedene su edukacije iz oblasti finansija i računovodstva, informacijsko-komunikacijskih tehnologija, pravnih poslova, aktivne politike zapošljavanja, monitoringa i evaluacije, karijerne orijentacije, projektnog menadžmenta, rada sa žrtvama nasilja, pripreme, praćenja i provođenja projekata koji se finansiraju iz fondova Evropske unije, evropskih integracija i cjeloživotnog učenja.

Na osnovu Sporazuma između Gender centra Federacije BiH i Federalnog zavoda, realiziran je projekat provođenja radionica edukacije radi podizanja nivoa znanja zaposlenika javnih službi za zapošljavanje za rad sa nezaposlenim osobama žrtvama nasilja u porodici. Ukupno 93 učesnika radionica educirano je o načinu i metodu rada sa žrtvama nasilja u porodici, kao i povezivanju javnih službi za zapošljavanje sa drugim institucijama i organizacijama koje žrtvama nasilja u porodici pružaju određenu vrstu pomoći.

Radi praćenja opredijeljenosti zaposlenika i efekta, izvršeno je mjerenje i evaluacija uspješnosti određenih edukacija, koje pokazuje da zaposlenici smatraju da je njen sadržaj u velikoj ili veoma velikoj mjeri primjenjiv u obavljanju poslova i da će doprinijeti poboljšanju radne efikasnosti.

Federalni zavod je tokom izvještajnog perioda, u skladu sa svojim nadležnostima u okviru usklađivanja i koordinacije rada službi za zapošljavanje, informiranja i stručnog usavršavanja zaposlenika kantonalnih službi za zapošljavanje, samostalno i u saradnji sa drugim subjektima, organizirao radno-edukativne sastanke iz oblasti aktivne politike zapošljavanja, materijalno-socijalne sigurnosti, zapošljavanja stranaca, informacionih tehnologija i dr. Radi ostvarivanja ušteda, korištene su raspoložive mogućnosti organiziranja edukacije u okviru međunarodnih projekata.

9. INFORMACIONE TEHNOLOGIJE

Zakonska obaveza Federalnog zavoda jeste da vodi i objedinjuje zbirne evidencije u oblasti rada i zapošljavanja od interesa za Federaciju BiH i da predlaže mjere i potrebna sredstva za razvoj i funkcioniranje jedinstvenog informacionog sistema u ovoj oblasti. U 2013. godini potpisan je Ugovor sa profesionalnom IT firmom, uz čiju je stručnu pomoć uspješno održavan, postojeći, Jedinstveni informacioni sistem.

Razmjena podataka u okviru ELMO/TAFF (Enabling Labour Mobility/ Tax and Fiscal Project) projekta je funkcionirala bez većih problema, tako da su, između ostalog, prijave na zdravstveno osiguranje vršene elektronskim putem.

U izvještajnom periodu održavana je postojeća VPN (Virtual Private Network) mreža između kantonalnih službi za zapošljavanje i Federalnog zavoda. Također, rađeno je na uspostavljanju VPN između određenih biroa i kantonalnih službi za zapošljavanje jer su ISDN (Integrated Services Digital Network) konekcije postale nestabilne ili su potpuno prestale sa radom.

Pokrenute su aktivnosti na uvođenju i implementaciji informacionog sistema finansijskog upravljanja ISFU za podršku trezorskom poslovanju u Federalnom zavodu i kantonalnim službama za zapošljavanje.

Na osnovu Ugovora za informacioni sistem finansijskog upravljanja ISFU za podršku trezorskom poslovanju u izvanbudžetskim fondovima te Sporazuma javnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH o implementaciji informacionog sistema za podršku trezorskom poslovanju, sistem je počeo sa radom u 2013. godini, a finansijski softveri koji su do tada korišteni u Federalnom zavodu i kantonalnim službama za zapošljavanje stavljeni su van upotrebe. Pristanak na prelazak na trezorsko poslovanje nisu dale službe za zapošljavanje: Hercegovačko-neretvanskog, Zapadnohercegovačkog i Srednjobosanskog kantona.

Funkcionalni prijem integralnog softvera za podršku procesu trezorskog poslovanja izvršen je 28.8.2013. godine.

Upravni odbor je usvojio Analizu i profesionalno mišljenje o predmetu – Jedinostveni informacioni sistem, te zadužio direktora Federalnog zavoda za provođenje aktivnosti potrebnih za realizaciju Jedinostvenog informacionog sistema, što naročito podrazumijeva:

- Realizaciju procesa izrade inovirane i cjelovite studije koja treba da rezultira dokumentacijom za pokretanje postupka nabavke i realizacije Jedinostvenog informacionog sistema. Ciljevi studije su Sistem analiza sadašnjeg stanja, idejni dizajn novog unaprijeđenog sistema, koncipiranje tenderske dokumentacije i zahtjeva;
- Provođenje svih potrebnih aktivnosti na realizaciji Jedinostvenog informacionog sistema u skladu sa konceptima i rješenjima ustanovljenim studijom;
- Provođenje svih mjera i postupaka u procesu usaglašavanja strateških opredjeljenja u realizaciji Jedinostvenog informacionog sistema sa kantonalnim službama za zapošljavanje, a u skladu sa zakonskim nadležnostima Federalnog zavoda da objedinjuje i vodi zbirne evidencije u oblasti rada i zapošljavanja od interesa za Federaciju BiH i predlaže mjere i potrebna sredstva za razvoj i funkcioniranje Jedinostvenog informacionog sistema u ovoj oblasti.

Također, utvrđene su osnovne funkcionalne karakteristike Jedinostvenog informacionog sistema:

- Jedinostvenost koncepta, strukture podataka i načina realizacije procesa na nivou Federacije BiH i kantonalnih službi za zapošljavanje;
- Održavanje zajedničkih i posebnih registara i nomenklatura;
- Razmjena podataka sa Poreznom upravom (veza sa projektom ELMO/TAFF);
- Integracija sa trezorskim informacioni sistemom, naročito sa podsistemom budžetiranja, obaveza, plaćanje i izvještavanje;
- Realizacija procesa komuniciranja i posredovanja na tržištu ponude i potražnje radne snage;
- Interoperabilnost sa eksternim sistemima kao što su Porezna uprava, AFIP, Federalni zavod za statistiku, Uprava za indirektno oporezivanje i dr.;
- Integriranost sa internim podsistemima;
- Inkorporirana logika interakcija sa budućim podsistemima za upravljanje projektima.

Time se stvara osnova za pokretanje realizacije novog Jedinostvenog informacionog sistema, koji treba da eliminiše nedostatke postojećeg sistema. U skladu sa planiranim sredstvima, proveden je postupak javne nabavke putem međunarodnog otvorenog postupka

pod nazivom: „Nadogradnja, konsolidacija i unapređenje informacionog sistema za posredovanje u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba“, nakon čega je sa izabranim ponuđačima potpisana Odluka o dodjeli ugovora. Rok za implementaciju Projekta je 12 mjeseci.

Također, za Program jačanja konkurentnosti na tržištu rada - Prvo radno iskustvo 2013 osigurana je prijava putem web stranice Federalnog zavoda, a redovno je praćeno i uvođenje novih funkcionalnosti za nezaposlene osobe i poslodavce na web stranici Federalnog zavoda.

10. UPRAVNI ODBOR

U izvještajnom periodu održano je devet sjednica Upravnog odbora, na kojima su razmatrana najvažnija pitanja iz nadležnosti Federalnog zavoda, te su usvojeni: Godišnji izvještaj za 2012. godinu, Izvještaja o radu za 2012. godinu, Finansijski izvještaj za period 1.1. – 31.3.2013. godine, Izmjene i dopune Finansijskog plana za 2013. godinu, Program rada za 2014. godinu, Finansijski izvještaj za period 1.1. – 30.6.2013. godine, Finansijski izvještaj za period 1.1. – 30.9.2013. godine, kao i Finansijski plan za 2014. godinu i procjena plana za 2015. i 2016. godinu.

Također, Upravni odbor je donio odluke koje se odnose na provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja, uvjete za njihovo provođenje i potrebna finansijska sredstva za Program jačanja konkurentnosti na tržištu rada – Prvo radno iskustvo 2013 i Program zapošljavanja i samozapošljavanja Roma u 2013. godini.

Isto tako, donio je Odluku o odobravanju sufinansiranja održavanja sajma zapošljavanja koji organizira Služba za zapošljavanje Srednjobosanskog kantona i Odluku o odobravanju sufinansiranja održavanja sajma zapošljavanja koji organizira Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona, kao i odluke o odobravanju učešća u projektima: „Unapređenje efikasnosti politika zapošljavanja: više prilike za zapošljavanje i više radnih prava“, „JobFAIR'13 – Iskoristi svoju šansu“, „Virtualni dan karijera i znanja“, „Uspostava Centra za obrazovanje odraslih Tešanj“, „Ljudi su ogledalo kompanije/You are who you hire“, „Galerija volonterizma“, „Obuka i zapošljavanje kandidata za zanimanje obučar“, „Obuka i zapošljavanje kandidata za zanimanje hemijski tehničar/galvanizer“, te „Program sufinansiranja osposobljavanja nezaposlenih osoba za poznate poslodavce u 2013. godini“, koji realizira Služba za zapošljavanje Bosansko-podrinjskog kantona.

Upravni odbor je dao saglasnost na potpisivanje: Memoranduma o razumijevanju između Federalnog zavoda, Instituta Best iz Beča i Zavoda Papirot iz Ljubljane, zatim Amandmana na Memorandum o razumijevanju između Federalnog zavoda, kantonalnih službi za zapošljavanje i UNDP-a, Memoranduma o razumijevanju i saradnji između Federalnog zavoda i GOPA – Predstavništvo u BiH/Projekat zapošljavanja mladih (YEP)/radi realizacije projekta „Uvođenje e-learninga o poduzetništvu - web stranica o pokretanju malog biznisa“, kao i Memoranduma o razumijevanju radi realizacije projekta Stručno osposobljavanje, usavršavanje i zapošljavanje stolara i tehničara drvoprerade za potrebe preduzeća „AL DIHANI“ d.o.o. Cazin.

Također, usvojeni su zaključci: da direktor, radi unapređenja sistema internih kontrola i osiguranja kontinuiranog nadzora nad poslovanjem Federalnog zavoda, hitno izvrši popunu sistematizovanog radnog mjesta internog revizora; da realizacija planiranih mjera aktivne politike zapošljavanja u 2013. godini ne smije izostati; da direktor u Vladi FBiH inicira formiranje stručne grupe radi iznalaženja rješenja u vezi sa podnošenjem tužbi demobiliziranih branilaca protiv kantonalnih službi za zapošljavanje, kao i da se u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama dogovori angažman advokata koji će zastupati javne

službe za zapošljavanje u Federaciji BiH u predmetima tužbi demobiliziranih branilaca radi usklađivanja novčane naknade.

Upravni odbor je primio na znanje Informaciju o aktuelnom stanju u vezi sa pokrenutim sudskim postupcima radi usklađivanja novčanih naknada demobiliziranih branilaca, Informaciju o toku realizacije Programa zapošljavanja i samozapošljavanja Roma u 2013. godini, Informaciju o realizaciji zaključka Upravnog odbora donesenog na sjednici održanoj 4.3.2013. godine u vezi sa potpunom sistematizovanog radnog mjesta internog revizora, Informaciju o ostvarenim učincima u profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom za period mart 2011. - juni 2013. godine i Izvještaj Komisije za ocjenu podnesenih zahtjeva za izbor izvođača obuke/stručnog osposobljavanja/zapošljavanja u oblasti vinogradarstva i vinarstva.

Također, Upravni odbor je donio Odluku o prihvatanju Akcionog plana na bazi Izvještaja Ureda za reviziju institucija u Federaciji BiH, Odluku o dopuni Odluke o odobravanju javne nabavke usluga, robe i radova putem izbora najpovoljnijeg dobavljača za fiskalnu 2013. godinu, Odluku o dopuni Odluke o javnim nabavkama usluga, robe i radova putem izbora najpovoljnijeg dobavljača za fiskalnu 2014. godinu i Odluku o usvajanju Periodičnog izvještaja o realizaciji Programa jačanja konkurentnosti na tržištu rada – Prvo radno iskustvo na dan 11.6.2013. godine.

Isto tako, Upravni odbor je donio Odluku o dopunama Odluke o osnovama unutrašnje organizacije, Odluku o davanju saglasnosti na Odluku o dopunama Odluke o sistematizaciji radnih mjesta, koju je utvrdio direktor Federalnog zavoda, kao i Pravilnik o dopuni Pravilnika o radu.

Pored toga, Upravni odbor je donio i odluke u vezi sa zahtjevima poslovnih subjekata koji su po raznim osnovama bili korisnici finansijskih sredstava Federalnog zavoda. Te odluke se odnose na firme: IP „Krivaja“ d.o.o. Zavidovići – u stečaju, „Senso San“ d.o.o. Kreševo, „Prominvest“ d.o.o. Konjic, SPP „Pramenka“ Sjepan Polje, „Hazarton“ d.o.o. Sarajevo, „FRUT-AL“ d.o.o. Kreševo i „Kera-Steel-Team“ d.o.o. Mostar.

11. KOORDINACIJA RADA KANTONALNIH SLUŽBI ZA ZAPOŠLJAVANJE

Jedna od zakonskih nadležnosti Federalnog zavoda jeste da prati, usklađuje i koordinira rad kantonalnih službi za zapošljavanje na provođenju utvrđene politike i mjera u oblasti zapošljavanja i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba. S tim u vezi, i u 2013. godini na sastancima direktora javnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH razmatrana su aktuelna pitanja, kao i rezultati realizacije programa aktivne politike zapošljavanja, radi dogovora o narednim programskim aktivnostima.

Direktori su kontinuirano informirani o aktuelnom stanju u vezi sa pokrenutim sudskim postupcima radi usklađivanja novčanih naknada demobiliziranih branilaca, o realizaciji projekta Evropske unije u Bosni i Hercegovini „Izgradnja institucija i kapaciteta u sektoru zapošljavanja u Bosni i Hercegovini (ICBES)“, o toku uvođenja informacionog sistema za podršku trezorskom poslovanju i dr. Također, usaglašavani su prijedlozi polaznih osnova za izradu Strategije jačanja funkcije posredovanja u javnim službama za zapošljavanje u Federaciji BiH.

U izvještajnom periodu, između Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje potpisan je Sporazum o realizaciji i finansiranju Programa jačanja konkurentnosti na tržištu rada – Prvo radno iskustvo 2013, Protokol o principima, konceptu i dinamici realizacije Jedinog informacionog sistema, Aneks 2 – Dopune Memoranduma o razumijevanju između Razvojnog programa Ujedinjenih nacija, Federalnog zavoda i kantonalnih službi za

zapošljavanje (radi održivosti CISO), kao i Aneks III na Sporazum o implementaciji i finansiranju projektnih aktivnosti SSNESP-a u periodu 2010 – 2014. godine.

12. INFORMIRANJE

Poslovi informiranja u 2013. godini su izvršavani s ciljem postizanja transparentnosti rada i promoviranja Federalnog zavoda kao pouzdanog partnera poslodavaca i osoba koje traže posao u Federaciji BiH.

Na internet stranici Federalnog zavoda (www.fzzz.ba) redovno su objavljivane vijesti o aktivnostima Federalnog zavoda i o kretanju na tržištu rada u Bosni i Hercegovini, zemljama regiona i Evrope (155 vijesti). Vijesti u vezi sa aktivnostima Federalnog zavoda plasirane su u javnost i posredstvom novinskih agencija (FENA i ONASA) te direktnim dostavljanjem na e-mail adrese štampanih i elektronskih medija. Štampani mediji (Dnevni avaz, Oslobođenje, Nezavisne novine, Dnevni list, Večernji list) najčešće su objavljivali dostavljene vijesti, a elektronski su na temelju tih vijesti emitirali priloge, što je Federalnom zavodu osiguralo solidan medijski prostor.

U dnevnim listovima i na internet portalima objavljeno je 87 članaka koji se odnose na aktivnosti Federalnog zavoda i kretanje na tržištu rada u Federaciji BiH, dok su u elektronskim medijima emitirana 42 priloga sa izjavama predstavnika Federalnog zavoda. Pored toga, zabilježena su i dva gostovanja u emisijama elektronskih medija. Generalna je ocjena da je sa štampanim i elektronskim medijima u Bosni i Hercegovini ostvarena dobra saradnja, te da ih je većina objektivno izvještavala o aktivnostima Federalnog zavoda.

Također, Federalni zavod je organizirao konferenciju za novinare radi promoviranja i upoznavanja javnosti sa objavom Javnog poziva za učešće u Programu jačanja konkurentnosti na tržištu rada – Prvo radno iskustvo 2013. Odziv medija, printanih i elektronskih, bio je dobar.

Na internet stranici Federalnog zavoda u 2013. godini zabilježeno je 812.068 posjeta, što je u odnosu na prošlu godinu povećanje od skoro 100 posto. I druga internet stranica Federalnog zavoda (www.abecedakarijere.ba), koja je namijenjena učenicima, studentima i drugim potencijalnim korisnicima u vezi sa profesionalnom orijentacijom, zabilježila je 91.256 posjeta, što je na nivou prethodne godine.

U 2013. godini je registrirano 596 firmi koje imaju mogućnost samostalnog postavljanja oglasa za slobodna radna mjesta na web stranici Federalnog zavoda. Također, 6.977 pojedinačnih korisnika, koji su se registrirali na web portalu Federalnog zavoda, svakodnevno elektronskom poštom prima obavještenja o novim oglasima za posao objavljenim na ovoj stranici. Uvedena je i nova opcija koja omogućava osobama koje traže posao da postavljaju svoju biografiju, koju mogu pregledati poslodavci registrirani na web stranici Federalnog zavoda, što predstavlja unapređenje funkcije posredovanja u zapošljavanju. Do kraja 2013. godine postavljeno je 1.519 biografija.

Osim službenom elektronskom poštom, veliki dio komunikacije sa korisnicima obavljan je preko zvaničnog profila Federalnog zavoda na socijalnoj mreži *Facebook*. Pored odgovora na brojna pitanja, putem *Facebook* profila se „prijatelji“ ili „sljedbenici“, kojih je više od 10.000, informiraju o aktivnostima Federalnog zavoda, ali im se dostavljaju i linkovi objavljenih oglasa za slobodna radna mjesta. *Postove* na *Facebook* profilu pregleda, u prosjeku, oko 4.500 „prijatelja“.

Radi uspostavljanja što bolje interakcije sa nezaposlenim osobama, a kako bi se stekao uvid u njihove potrebe, na obje internet stranice su u izvještajnom periodu postavljana anketna pitanja na koja su nezaposlene osobe imale priliku da odgovore. Analiza rezultata ankete poslužit će Federalnom zavodu u kreiranju budućih aktivnosti.

Na web stranici Federalnog zavoda mjesečno je objavljivan statistički bilten sa podacima o zaposlenosti i nezaposlenosti u Federaciji BiH (tabelarno i grafički).

13. SARADNJA SA DOMAĆIM I MEĐUNARODNIM INSTITUCIJAMA I ORGANIZACIJAMA

Federalni zavod je u 2013. godini imao intenzivnu saradnju sa Vladom Federacije BiH, Federalnim ministarstvom rada i socijalne politike i njemu pripadajućom Jedinicom za implementaciju projekata socioekonomske podrške, obuke i prezapošljavanja (PIU SESER), kao i Fondom za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom. Također, saradivano je sa Federalnim ministarstvom finansija, Federalnim ministarstvom obrazovanja i nauke, kao i sa nadležnim institucijama za zapošljavanje: Agencijom za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine, Zavodom za zapošljavanje Republike Srpske i Zavodom za zapošljavanje Brčko distrikta BiH.

Također, ostvarena je značajna saradnja sa Vijećem ministara Bosne i Hercegovine i Vladom Federacije BiH na usaglašavanju politika u vezi sa programiranjem razvojnih projekata u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć.

Federalni zavod je aktivno učestvovao u pripremi Memoranduma o razumijevanju za implementaciju Akcionog plana Bosne i Hercegovine za rješavanje problema Roma u oblasti zapošljavanja. Zaključivanjem Memoranduma obezbijedjeni su neophodni uvjeti za zapošljavanje Roma u 2014. godini.

I u 2013. godini je saradivano sa Federalnom upravom za inspeksijske poslove na osnovu potpisanog Protokola o razmjeni podataka radi sprečavanja rada na crno, a s ciljem sprečavanja rada na crno i onemogućavanja poslodavaca kod kojih su na radu zatečene nezaposlene osobe bez ugovora o radu da apliciraju za korištenje javnih sredstava radi sufinansiranja zapošljavanja nezaposlenih osoba. Time se unapređuje efikasnost i transparentnost programa koje Federalni zavod realizira. Također, sa Federalnom upravom za inspeksijske poslove potpisan je Protokol kojim se reguliraju mjere aktivne politike zapošljavanja fokusirane na stručno osposobljavanje i usavršavanje nezaposlenih osoba kod poslodavaca.

Nastavljena je saradnja u skladu sa Protokolom o razmjeni podataka, kojim se regulira način korištenja podataka iz Jedinog sistema Porezne uprave, proces razmjene podataka sa korisnicima sistema, te odgovornost za sigurnost korištenja tih podataka. Novi sistem je u velikoj mjeri pojednostavio proces registracije poslodavaca i drugih obveznika uplate doprinosa za socijalno osiguranje, u skladu sa primjenom Zakona o jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa.

Predstavnici Federalnog zavoda su sudjelovali u projektu „Obrazovanje odraslih u BiH“, u organizaciji GIZ-a, koji pruža podršku bosanskohercegovačkim partnerima pri reformskim nastojanjima u oblasti obrazovanja odraslih, posebno u pogledu ekonomskih i socijalnih potreba u BiH u formalnom, neformalnom i informalnom dijelu. Federalni zavod je dao stručnu podršku izradi „Pasoša kompetencija“, dokumenta koji bi trebalo da olakša prepoznavanje kompetencija na tržištu rada stečenih kroz neformalno obrazovanje i informalno učenje.

Data je podrška velikom broju aktivnosti fokusiranih na promociju volonterizma, stručnog osposobljavanja i usavršavanja osoba s invaliditetom, razvoj poduzetništva među mladim osobama i ženama i slično, a koje su implementirale različite nevladine organizacije.

Također, na osnovu Sporazuma o partnerstvu zaključenim sa USAID-Sida FIRMA projektom, implementirane su zajedničke aktivnosti usmjerene na razvoj, zapošljavanje, obuku, stručno osposobljavanje i usavršavanje radne snage u oblasti metalske i drvne

industrije, a u koje su bili uključeni i partneri sa kantonalnog i općinskog nivoa (ministarstva, općine, škole, razvojne agencije). Implementacija tih aktivnosti rezultirala je obukom i zapošljavanjem više stotina nezaposlenih osoba.

Značajni rezultati su postignuti i, u okviru projekata YERP i YEP, provođenjem obuka u CISO i klubovima za traženje posla pri kantonalni službama za zapošljavanje.

Nastavljena je dobra saradnja sa Gender centrom Federacije BiH, te je Federalni zavod je izvršio sve potrebne aktivnosti u vezi sa usklađivanje statističkih i drugih dokumenata prema Zakonu o ravnopravnosti spolova i preporukama iz Akcionog plana za gender odgovorno budžetiranje.

Također, nastavljena je saradnja sa obrazovnim i drugim zainteresiranim institucijama i organizacijama u Federaciji BiH u sklopu implementacije Operativnog plana za realizaciju aktivnosti na osnovu mjera i preporuka sadržanih u Analizi stanja u oblasti srednjeg obrazovanja, sa prijedlogom mjera za usklađivanje obrazovanja sa potrebama privrede.

Predstavnici Federalnog zavoda su aktivno učestvovali i u realizaciji drugih međunarodnih projekata koji za cilj imaju unapređenje tržišta rada u BiH, kao što su: „Bosna i Hercegovina – Torinski proces 2012: rezultati pregleda napretka u VET reformi“ (ETF) i „Podrška Evropske unije srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini IV“ (EU VET IV). Tim povodom, organizirano je niz seminara, okruglih stolova i radionica, koji su okupili najvažnije predstavnike institucija nadležnih u oblastima obrazovnih politika i posredovanja u zapošljavanju.

13.1. Strategija unapređenja funkcije posredovanja u zapošljavanju u javnim službama za zapošljavanje

Izrada dokumenta „Strategija jačanja funkcije posredovanja u javnim službama za zapošljavanje u Federaciji BiH“ je zadatak koji se implementira u okviru realizacije projekta „Podrška mrežama socijalne sigurnosti i zapošljavanju (SSNESP)“.

Dokument se razvija u saradnji sa ključnim korisnicima: Federalnim ministarstvom rada i socijalne politike, Federalnim zavodom i kantonalnim službama za zapošljavanje, a u procesu njene izrade konsultirani su i korisnici usluga, nezaposlene osobe i poslovni sektor.

Strategija je posebno značajna zbog činjenice da je završetkom 2013. godine zvanično istekao rok važenja „Strategije zapošljavanja Federacije BiH 2009-2013“, odnosno ključnog strateškog dokumenta u oblasti rada i zapošljavanja u Federaciji BiH.

13.2. Projekat „Unapređenje efikasnosti politika zapošljavanja: više prilika za zapošljavanje i više radnih prava“

Federalni zavod je podržao projekat Centara civilnih inicijativa (CCI) „Unapređenje efikasnosti politika zapošljavanja: više prilika za zapošljavanje i više radnih prava“ radi davanja doprinosa provođenju strukturnih reformi politika zapošljavanja u Bosni i Hercegovini.

Projekat ukazuje na potrebu „rasterećenja“ javnih službi za zapošljavanje u BiH aktivnosti koje ne pripadaju ovom sektoru, te na neophodnost dostizanja veće efikasnosti u radu, a posebno u smislu obezbjeđenja transparentnijeg, odgovornijeg i participativnijeg rada i odnosa prema javnosti.

Ovaj projekat u vrijednosti 355.961,06 KM odobrila je „Delegacija Evropske komisije u BiH“, a Federalni zavod je sufinansirao Projekat sa 31.820,00 KM.

13.3. Projekat „Unapređenje efikasnosti politika zapošljavanja u Federaciji BiH“

U okviru projekta „Unapređenje efikasnosti politika zapošljavanja u Federaciji BiH“, Federalni zavod je u saradnji sa Projektom zapošljavanja mladih (YEP) i implementatorom GOPA dogovorio izradu jedinstvene baze podataka o kompanijama u Federaciji BiH koja će poslužiti za unapređenje praćenja i analize tržišta rada, kao i jačanje osnovne funkcije kantonalnih službi za zapošljavanje, odnosno posredovanja u zapošljavanju.

Federalni zavoda je u ovom projektu učestvovao sa 29.133,00 KM.

13.4. Konferencija „Ljudi su ogledalo kompanije/You are who you hire“

Ostvarena je saradnja sa „Development Studio d.o.o./Posao.ba“ u organizaciji četvrte konferencija o ljudskim resursima pod nazivom „Ljudi su ogledalo kompanije/You are who you hire“, koja je održana 14. i 15.11.2013. godine u Sarajevu.

Na skupu su se okupili stručnjaci u oblasti HR iz Evrope i regije i zainteresirane kompanije (direktori i izvršni direktori, vlasnici, HR menadžeri i dr.) radi prenošenja novina, korisnih znanja i informacija u oblasti upravljanja HR, kao i zbog razmjene postojećih iskustava.

Za ovu namjenu Federalni zavod je izdvojio 5.000,00 KM.

13.5. „Volontiraj-kreditiraj“

Federalni zavod je uzeo učešće i u Socijalnom danu u okviru projekta „Volontiraj-kreditiraj“, koji provodi Udruženje Infohouse iz Sarajeva. Troje učenika je volontiralo u Federalnom zavodu i stekle prvo radno iskustvo, te doprinijelo finansiranju omladinskih projekata.

13.6. „Volontiranje je cool!“

U okviru projekta „Volontiranje je cool!“, koji realizira Centar za razvoj omladinskog aktivizma, Federalni zavod je podržao centralnu aktivnost „Galerija volonterizma“.

Cilj Projekta je poticanje razvoja inkluzivnog društva kroz povećanje uključenosti učenika u volonterskim i humanim akcijama, te pružanje prilike mladima da u radnoj sredini steknu nova iskustva kojima će se moći koristiti u svojoj profesionalnoj budućnosti.

Učenici volonteri iz 10 osnovnih škola s područja Kantona Sarajevo prezentirali su svoje radove kao rezultat volonterskih aktivnosti u 2012. godini. Najbolji radovi nagrađeni su simboličnim poklonima sponzora Projekta.

14. ZAKLJUČNA ZAPAŽANJA

U izvještajnom periodu znatna finansijska sredstva Federalnog zavoda su usmjerena kantonalnim službama za zapošljavanje radi obezbjeđenja sredstava za materijalnu i socijalnu sigurnost nezaposlenih osoba (novčana naknada, zdravstveno osiguranje i penzijsko-invalidsko osiguranje nezaposlenih osoba) jer sredstva ostvarena uplatom doprinosa za osiguranje za slučaj nezaposlenosti koja su na raspolaganju kantonalnim službama za zapošljavanje nisu bila dovoljna za ostvarivanje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba i pokrivanje administrativnih troškova. Budući da kantonalne službe za zapošljavanje nisu mogle uredno izmiriti svoje primarne zakonske obaveze po osnovu materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba, koje su za novčanu naknadu iznosile 47.564.063,18 KM (povećanje za 3.659.774,14 KM), za zdravstveno osiguranje 22.940.387,25 KM (povećanje za 1.322.705,31 KM) i za penzijsko-invalidsko osiguranje 1.972.949,63 KM (povećanje za 3.042,79 KM), Federalni zavod je, u skladu sa raspoloživim planiranim finansijskim sredstvima, nakon odobrenja

Federalnog ministarstva rada i socijalne politike, izvršio uplatu nedostajućih sredstava kantonalnim službama za zapošljavanje u iznosu od 17.325.913,65 KM.

Također, osigurana su sredstva za dovršetak realizacije mjera aktivne politike zapošljavanja započetih u 2012. godini te su, srazmjerno raspoloživim finansijskim sredstvima, stvorene pretpostavke za implementaciju u 2013. godini novih mjera sufinansiranja zapošljavanja, samozapošljavanja ili obuke značajnog broja nezaposlenih osoba.

Mjere, programi i projekti čija je realizacija počela u 2012. godini i ranije:

- Program sufinansiranja zapošljavanja „Prilika za sve“ (1.554 osobe)¹⁴
- Program sufinansiranja zapošljavanja povratnika (114 osoba)¹⁵
- Program jačanja konkurentnosti na tržištu rada – Prvo radno iskustvo 2012 (950 osoba)
- Program sufinansiranja samozapošljavanja mladih osoba „Omladinsko poduzetništvo“ (143 osobe)¹⁶
- Program zapošljavanja i samozapošljavanja Roma u 2011. godini (58 Roma, od čega je zaposleno 29 i samozaposleno 29)
- Projekat „Stručno osposobljavanje i zapošljavanje šivača autopresvlaka“ (obuka i zapošljavanje 600 osoba)
- Projekat „Stručno osposobljavanje kandidata za zanimanje kovač, CNC operater i mehatroničar“ (obuka i zapošljavanje 100 osoba)

Mjere, programi i projekti čija je realizacija počela u 2013. godini:

- Program jačanja konkurentnosti na tržištu rada – Prvo radno iskustvo 2013 (planirano je zapošljavanje 2.000 osoba)
- Program zapošljavanja i samozapošljavanja Roma u 2013. godini (81 Rom, od čega je zaposleno 57, a samozaposleno 24)
- Zapošljavanje bosanskohercegovačkih zdravstvenih radnika - njegovatelja u Saveznoj Republici Njemačkoj (73 osobe)
- Projekat podrške mrežama socijalne sigurnosti i zapošljavanja SSNESP (ukupno je obuhvaćeno 6.762 osobe, od čega je zaposleno 3.764, samozaposleno 1.524, a 1.474 osobe su prošle odgovarajuću obuku)¹⁷
- Program dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja posredstvom Razvojne banke Federacije BiH (zapošljavanje tri osobe i zadržavanje u radnom odnosu 310 osoba)
- Projekat Stručno osposobljavanje, usavršavanje i zapošljavanje stolara i tehničara drvoprerade za potrebe preduzeća „AL DIHANI“ d.o.o. Cazin (obuka i zapošljavanje 100 osoba)
- Projekat „Uspostava Centra za obrazovanje odraslih i stručno osposobljavanje i zapošljavanje CNC operatera, metalobrusača i obrađivača metala rezanjem za potrebe preduzeća: MANN+HUMMEL BA Tešanj, Pobjeda d.d. Tešanj i Enker d.d. Tešanj“ (obuka i zapošljavanje 30 osoba)
- Projekat „Obuka i zapošljavanje kandidata za zanimanje obućar“ (obuka i zapošljavanje 80 osoba)
- Program sufinansiranja osposobljavanja nezaposlenih osoba za poznate poslodavce u 2013. godini – „Pobjeda – Rudet“ d.d. Goražde i Unis „Ginex“ d.d. Goražde (obuka i zapošljavanje 55 osoba)

¹⁴ Realizacija Programa sufinansiranja zapošljavanja „Prilika za sve“ je počela u 2012. godini

¹⁵ Realizacija Programa sufinansiranja zapošljavanja povratnika je počela u 2012. godini

¹⁶ Realizacija Programa sufinansiranja samozapošljavanja mladih osoba „Omladinsko poduzetništvo“ je počela u 2012. godini.

¹⁷ Realizacija Projekta podrške mrežama socijalne sigurnosti i zapošljavanja je počela u 2010. godini.

- Projekat „Obuka i zapošljavanje kandidata za zanimanje hemijski tehničar/galvanizer“ (obuka i zapošljavanje 20 osoba)
- Program obuke/stručnog osposobljavanja/zapošljavanja u oblasti vinogradarstva i vinarstva (obuka 160 osoba)
- Podrška provođenju programa pripreme za tržište rada (grupno informiranje o pravima i obavezama po osnovu nezaposlenosti, pisanje biografije i popratnog pisma, razgovor sa poslodavcem, aktivno traženje posla, obuke iz informatike i stranih jezika) kroz CISO i klubove za traženje posla obuhvatila je podršku za 20.293 osobe sa evidencije nezaposlenih, od kojih je 636 pronašlo posao.

Navedenim mjerama i programima, koji su bili gender senzitivni i fokusirani na teško zapošljive kategorije nezaposlenih osoba, kao i na one kojima prijeti gubitak zaposlenja, obuhvaćeno je oko 11.900 osoba, od čega je za više od 7.000 stvorena pretpostavka za zapošljavanje u 2013. godini.

Realizacijom mjera kantonalnih službi za zapošljavanje omogućeno je zapošljavanje 2.263 osobe.

Zbog smanjenog obima proizvodnje i ostalih indikatora ekonomskih aktivnosti, privreda nije mogla iskazati veću potražnju za radnom snagom, a veliki broj subjekata se suočava sa mogućim zatvaranjem, što je rezultiralo velikim brojem prijava na evidenciju nezaposlenih osoba po prestanku radnog odnosa, ali i nakon završetka školovanja. Naime, u 2013. godini na evidenciju nezaposlenih po prestanku radnog odnosa prijavilo se 58.154 osobe. Ipak, u istom periodu je sa evidencije zaposleno 61.725 osoba. Ukupno se na evidenciju nezaposlenih prijavilo 103.809 osoba, dok je 96.719 osoba brisano sa evidencije nezaposlenih po raznim osnovama.

S obzirom na trend iz 2013. godine, očekuje se da će i u 2014. godini biti potrebno obezbijediti znatna finansijska sredstva za materijalnu i socijalnu sigurnost, ali, da bi se zadržala razvojna funkcija javnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH kao značajnog faktora na tržištu rada, dio sredstava će se usmjeriti na realizaciju mjera aktivne politike zapošljavanja teško zapošljivih kategorija nezaposlenih osoba.

U skladu sa procesima evropskih integracija, u narednom periodu Federalni zavod će se aktivno uključiti u izradu projekata za apliciranje za sredstva iz fondova u okviru Instrumenta za prepristupnu podršku, kao što su projekti prekogranične saradnje i dr.

Procesi koji očekuju Bosnu i Hercegovinu još jasnije će odrediti pravce djelovanja Federalnog zavoda, naročito u dijelu donošenja i primjene zakonske i podzakonske regulative, te instrumenata i mjera koje direktno mogu pomoći daljim ekonomskim i socijalnim reformama, usklađivanju obrazovnog sistema sa potrebama tržišta rada, razvoju poduzetništva, otvaranju novih radnih mjesta, kao i bržem procesu evropskih integracija Bosne i Hercegovine.

Po Ovlaštenju predsjednice
Upravnog odbora Marijane Milinović
broj: 03-49-1844/14 od 7.5.2014. godine

Rada Lukić

Broj:

Datum: 17.6.2014. godine